

*BOLETÍN OFICIAL
DEL
ARZOBISPADO DE SANTIAGO*

Año CLI

Febrero

2012

Núm. 3.672

ARZOBISPO

---

1. CARTA PASTORAL EN LA CUARESMA DEL 2012

**«Velar por Dios y velar por el hombre.
Volver a Dios y volver al hombre»**

Queridos diocesanos:

La Cuaresma «es un tiempo propicio para que, con la ayuda de la Palabra de Dios y de los Sacramentos, renovemos nuestro camino de fe, tanto personal como comunitaria»¹, y respondamos a la llamada a la conversión que exige conformarnos con Cristo «que se entregó por nosotros como oblación y víctima de suave aroma» (Ef 5, 2), despojarnos

---

1. BENEDICTO XVI, *Mensaje para la Cuaresma 2012*.

del hombre viejo con sus obras, y revestirnos del Hombre Nuevo, Cristo, que lo es todo en todos (cfr. Col 3, 10-11). La liturgia cuaresmal nos ayuda a recordar «al hombre tal como ha sido querido por Dios, tal como Él lo ha elegido eternamente, llamado, destinado a la gracia y a la gloria»².

«Pues bien -oráculo del Señor-, convertíos a mi de todo corazón» (Jl 2, 12). La conversión recupera al hombre para la salvación y la santidad en la experiencia de la relación personal con Dios, sabiendo que sólo alcanzaremos esa conciencia humilde en la medida en que nuestra oración nos abre al conocimiento de la voluntad de Dios y nos da fuerza para cumplirla. En este sentido urge revitalizar nuestro bautismo, comprobando si las promesas bautismales tienen incidencia en nuestra vida. Nuestro drama como cristianos es terminar viviendo como quienes han renunciado a la santidad bautismal. La conversión y la santificación real son siempre un don gratuito de la iniciativa divina para lograr el encuentro personal de cada hombre con Cristo.

«En nombre de Cristo os pedimos que os reconciliéis con Dios» (2 Co 5, 20). Necesitamos ser redimidos y reconciliados por Dios que ha de ser el origen y la meta, el sentido y la explicación última de nuestra existencia. Es una ofuscación espiritual no ser conscientes, tal vez adormecidos en la tibieza, de que debemos conformarnos a la voluntad de Dios, haciéndonos a la idea de que a lo sumo nos basta con el estricto cumplimiento de la abstinencia y del ayuno que la Iglesia nos indica, y manteniéndonos en la honradez convencional ante los demás. Los criterios de ver las cosas como los hombres y no como Dios nos hacen pensar que una actitud penitencial y la negación real de uno mismo no se adecuan a la condición humana.

La Cuaresma nos ofrece la oportunidad de profundizar en la importancia de la Palabra de Dios, del ayuno y de la caridad para asumir nuestro compromiso cristiano. **La lectura de la Sagrada Escritura** es un camino privilegiado para ahondar en nuestra relación con Dios pues la luz de su Palabra nos ayuda a hacer una lectura creyente de la realidad. Así

---

2. JUAN PABLO II, *Redemptor hominis*, 13.

lo contemplamos en nuestro plan pastoral diocesano. Es necesario familiarizarse con la Biblia sabiendo que como escribe san Juan Crisóstomo, «ningún acto de virtud puede ser grande si de él no se sigue también provecho para los otros... Así pues, por más que te pases el día en ayunas, por más que duermas sobre el duro suelo, y comas ceniza, y suspires continuamente, si no haces bien a otros, no haces nada grande».

El ayuno es siempre importante para crecer en la libertad donde percibimos que es más feliz el que más da, porque «hay mayor alegría en dar que en recibir» (Hch 20, 35), imitando el amor gratuito de Dios. El ayuno que Dios quiere es compartir nuestro pan con el hambriento, ayudando a tantas personas que están reclamando nuestra solidaridad, no sólo con lo que nos sobra sino incluso con lo que necesitamos; acompañar a los que están enfermos en su cuerpo o en su espíritu; y denunciar toda injusticia. Nuestro ayuno como gesto profético y acción eficaz, cobra sentido para que otros no ayunen a la fuerza, y acredita nuestro mensaje evangélico. «Las Sagradas Escrituras y toda la tradición cristiana enseñan que el ayuno es una gran ayuda para evitar el pecado y todo lo que induce a él (...). Puesto que el pecado y sus consecuencias nos oprimen a todos, el ayuno se nos ofrece como un medio para recuperar la amistad con el Señor»³.

La caridad, «corazón de la vida cristiana», es signo de la conversión cristiana. Nos lleva a «fijar la mirada en el otro, ante todo en Jesús, y a estar atentos los unos a los otros, a no mostrarse extraños, indiferentes a la suerte de los hermanos. Sin embargo, con frecuencia prevalece la actitud contraria: la indiferencia o el desinterés, que nacen del egoísmo, encubierto bajo la apariencia del respeto por la «esfera privada»⁴. Nuestra conversión no consiste en adquirir la perfección en solitario y por nuestra cuenta, sino en ser mejores hijos de Dios, mejores hermanos y amigos, en particular de quienes sufren y esperan nuestra ayuda. «El gran mandamiento del amor al prójimo exige y urge a tomar conciencia de que tenemos una responsabilidad respecto a quien, como

---

3. BENEDICTO XVI, *Mensaje para la Cuaresma 2009*.

4. BENEDICTO XVI, *Mensaje para la Cuaresma 2012*, 1.

yo, es criatura e hijo de Dios: el hecho de ser hermanos en humanidad y, en muchos casos, también en la fe, debe llevarnos a ver en el otro a un verdadero alter ego, a quien el Señor ama infinitamente»⁵. Por eso la caridad en cualquier tiempo y circunstancia es para el cristiano una virtud sin sustituciones posibles por muy piadosas que tales sustituciones se nos antojen o por muy razonadas que nos las presente una moral naturalista o una casuística minimizante. «Llevad los unos las cargas de los otros y así cumpliréis la ley de Cristo» (Ga 6, 2), glorificando al Padre que está en los cielos (cfr. Mt 5, 16), y dejando que Cristo esté en nuestro corazón y dinamice la historia.

Que en oración con María, la Cuaresma sea un camino de esperanza, al disponernos a celebrar la mayor fiesta del año, la Pascua, que trae la alegría que nunca termina: Jesús está vivo y nos ha reconciliado. Haciendo este itinerario con vosotros, os saluda con todo afecto y bendice en el Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arzobispo de Santiago de Compostela.

---

5. *Ibid.*, 2.

TEXTO GALEGO

**«Velar por Deus e velar polo home.
Volver a Deus e volver ao home»**

Queridos diocesanos:

A Coresma «é un tempo propicio para que, coa axuda da Palabra de Deus e dos Sacramentos, renovemos o noso camiño de fe, tanto persoal coma comunitaria»¹, e respondamos á chamada á conversión que esixe conformarnos con Cristo «que se entregou por nós coma ofrenda e vítima a Deus de recendo agradable» (Ef 5, 2), despoixarnos do home vello coas súas obras, e revestirnos do Home Novo, Cristo, que o é todo en todos (cfr. Col 3, 10-11). A liturxia coresmal axúdanos a recordar «o home tal como foi querido por Deus, tal como El o elixiu eternamente, chamado, destinado á graza e á gloria»².

«Pero, agora –é o Señor quen fala–, convertédevos a min de todo corazón» (XI 2, 12). A conversión recupera o home para a salvación e a santidad na experiencia da relación persoal con Deus, sabendo que só alcanzaremos esa conciencia humilde na medida que a nosa oración nos abre ao coñecemento da vontade de Deus e nos dá forza para cumprila. Neste sentido urxe revitalizar o noso bautismo, comprobando se as promesas bautismais teñen incidencia na nosa vida. O noso drama como cristiáns é rematar vivindo como os que renunciaron á santidad bautismal. A conversión e a santificación real son sempre un don gratuito da iniciativa divina para lograr o encontro persoal de cada home con Cristo.

«Pedímosvolo por Cristo: deixádevos reconciliar con Deus» (2 Co 5, 20). Necesitamos ser redimidos e reconciliado por Deus que ha de ser a orixe e a meta, o sentido e a explicación última da nosa existencia. É unha ofuscación espiritual non ser conscientes, talvez adormecidos na

---

1. BENEDICTO XVI, Mensaxe para a Coresma 2012.

2. XOÁN PAULO II, *Redemptor hominis*, 13.

morneza, de que debemos conformarnos á vontade de Deus, facéndonos a idea de que como máximo nos abonda co estrito cumprimento da abstinencia e do xaxún que a Igrexa nos indica, e manténdonos na honradez convencional ante os demais. Os criterios de ver as cousas como os homes e non como Deus fannos pensar que unha actitude penitencial e a negación real dun mesmo non se adecúan á condición humana.

A Coresma ofrécenos a oportunidade de afondar na importancia da Palabra de Deus, do xaxún e da caridade para asumir o noso compromiso cristián. **A lectura da Sagrada Escritura** é un camiño privilexiado para afondar na nosa relación con Deus pois a luz da súa Palabra nos axuda a facer unha lectura crente da realidade. Así o contemplamos no noso plan pastoral diocesano. É necesario familiarizarse coa Biblia sabendo que como escribe san Xoán Crisóstomo, «ningún acto de virtude pode ser grande se del non se segue tamén proveito para os outros... Así pois, por máis que te pases o día en xaxúas, por máis que durmas sobre o duro chan, e comas cinza, e suspires continuamente, se non fas ben a outros, non fas nada grande».

O xaxún é sempre importante para crecer na liberdade onde percibimos que é máis feliz o que máis dá, porque «é máis felicidade dar que recibir» (Feit 20, 35), imitando o amor gratuíto de Deus. O xaxún que Deus quere é compartir o noso pan co famento, axudando a tantas persoas que están a reclamar a nosa solidariedade, non só co que nos sobra senón mesmo co que necesitamos; acompañar os que están enfermos no seu corpo ou no seu espírito; e denunciar toda inxustiza. O noso xaxún como xesto profético e acción eficaz, cobra sentido para que outros non xaxúen á forza, e acredita a nosa mensaxe evanxélica. «As Sagradas Escrituras e toda a tradición cristiá ensinan que o xaxún é unha grande axuda para evitar o pecado e todo o que induce a el (...). Posto que o pecado e as súas consecuencias nos oprimen a todos, o xaxún ofrécenos como un medio para recuperar a amizade co Señor»³.

A caridade, «corazón da vida cristiá», é signo da conversión cristiá. Lévanos a «fixar a mirada no outro, ante todo en Xesús, e a estar aten-

---

3. BENEDICTO XVI, *Mensaxe para a Coresma 2009*.

to os uns aos outros, a non se mostrar estraños, indiferentes á sorte dos irmáns. Non obstante, con frecuencia prevalece a actitude contraria: a indiferenza ou o desinterese, que nace do egoísmo, encubrido baixo a aparencia do respecto pola «esfera privada»⁴. A nosa conversión non consiste en adquirir a perfección en solitario e pola nosa conta, senón en ser mellores fillos de Deus, mellores irmáns e amigos, en particular dos que sofren e esperan a nosa axuda. «O gran mandamento do amor aos demais esixe e urxe a tomar conciencia de que temos unha responsabilidade respecto a quen, como eu, é criatura e fillo de Deus: o feito de ser irmáns en humanidade e, en moitos casos, tamén na fe, debe levarnos a ver no outro a un verdadeiro alter ego, a quen o Señor ama infinitamente»⁵. Por iso a caridade en calquera tempo e circunstancia é para o cristián unha virtude sen substitucións posibles por moi piadosas que tales substitucións se nos antollen ou por moi razoadas que nolas presente unha moral naturalista ou unha casuística minimizante. «Levade uns as cargas dos outros, que así cumpriredes coa Lei de Cristo» (Ga 6, 2), glorificando o Pai que está nos ceos (cfr. Mt 5, 16), e deixando que Cristo estea no noso corazón e dinamice a historia.

Que en oración con María, a Coresma sexa un camiño de esperanza, ao dispoñernos a celebrar a maior festa do ano, a Pascua, que trae a alegría que nunca remata: Xesús está vivo e reconciliounos. Facendo este itinerario convosco, saúdavos con todo afecto e bendice no Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela

---

4. BENEDICTO XVI, *Mensaxe para a Coresma 2012*, 1.

5. *Ibid.*, 2.

2. CARTA PASTORAL EN EL DÍA DEL SEMINARIO. MARZO 2012

«Pasión por el Evangelio...»

Queridos diocesanos:

Unidos en la oración, celebramos el día del Seminario pidiendo al Señor que envíe obreros a su mies ante la necesidad urgente de sacerdotes, y que los seminaristas se mantengan en la fidelidad a la vocación a la que han sido llamados. Este año el lema que nos orienta en nuestra reflexión espiritual y pastoral es: «Pasión por el Evangelio», secundando la preocupación del Papa Benedicto XVI, tantas veces manifestada, por la nueva Evangelización que encontrará un eco significativo en el Sínodo de los Obispos en octubre y que ha de estar muy presente en nuestra pastoral diocesana que vislumbra los horizontes de la celebración de un Sínodo diocesano.

Pasión por el Evangelio

La pasión por el anuncio del Evangelio debe ser inherente a la identidad de todo cristiano. De manera especial ha de ser una realidad viva en los seminaristas, recordando la manifestación del apóstol Pablo: «¡Ay de mi si no anuncio el Evangelio!» (1 Co 9, 16). En este sentido me dirijo a vosotros, queridos seminaristas, para recordaros que esta misión hemos de realizarla pensando que la obra es del Señor y expropiándonos de todo aquello de lo que pudiéramos gloriarnos como el renombre, la estima, la posición social y nuestras posibilidades que podrían llevarnos a pensar que la eficacia de la obra evangelizadora depende de nosotros. San Pablo dirá: «Por él lo perdí todo, y todo lo considero basura con tal de ganar a Cristo y ser hallado en él, no con la justicia mía, la de la ley, sino con la que viene de la fe de Cristo» (Flp 3, 8-9). De esto no se deduce que tengamos que dejar a un lado nuestra formación y preparación humana, espiritual, intelectual y pastoral, pero hemos de ser conscientes

de que Apolo y Pablo fueron servidores a través de los cuales los corintios accedieron a la fe, actuando cada uno de ellos como el Señor le dio a entender. «Yo planté, Apolo regó, pero fue Dios quien hizo crecer; de modo que ni el que planta es nada, ni tampoco el que riega; sino Dios, que hace crecer. El que planta y el que riega son una misma cosa, si bien cada uno recibirá el salario según lo que haya trabajado. Nosotros somos colaboradores de Dios y vosotros, campo de Dios, edificio de Dios» (1 Co 3, 5-9). No ignorar esta realidad nos ayudará a caer en la cuenta como decía el Papa, de que «somos humildes trabajadores en la viña del Señor» y a evitar con ello muchas decepciones, descubriendo el plan misericordioso de Dios en medio de las dificultades, pequeñas o grandes que son inherentes a nuestro ministerio apostólico.

Pasión por Cristo

Las pasiones en el pensamiento de la Iglesia designan las emociones o impulsos de la sensibilidad que inclinan a obrar o no obrar en razón de lo que es sentido o imaginado como bueno o como malo. La pasión, sinónimo de fuego, ardor, celo, es siempre provocada por la persona. Las cosas no poseen esta capacidad. Si hablamos de pasión por el Evangelio es porque éste es fundamentalmente una persona, Cristo, que nos llama a la conversión y a creer en Él. La verdadera pasión por Él nos hace entender que es el más preciado tesoro que podemos tener, la perla más valiosa de todas que podemos adquirir (Mt 13, 44 ss). «En cada etapa histórica, la vida y las enseñanzas de Jesús han representado una respuesta (o más a menudo *la* respuesta) a los interrogantes más fundamentales de la existencia y del destino humanos, y dichos interrogantes se planteaban a la figura de Jesús tal como se perfilaba en los evangelios»¹. Efectivamente, toda la historia del cristianismo es un diálogo entre el contexto del creyente y la referencia ineludible a Cristo que «revela las entrañas de Dios viniendo de su seno y actualiza su ternura de

---

1. J. PELIKAN, *Jesús a través de los siglos. Su lugar en la historia de la cultura*, Herder, Barcelona 1989, 16.

Padre expresando en persona lo que es Dios para los hombres a la vez que anticipando en su existencia lo que puede ser el hombre para Dios, después de haber mostrado lo que es Dios para el hombre»². Los cristianos sabemos que podemos contar con la tradición conservada en la Iglesia que confiesa que «Jesús es la verdadera novedad que supera todas las expectativas de la humanidad, y así será para siempre, a través de la sucesión de las diversas épocas históricas. La encarnación del Hijo de Dios y la salvación que El ha realizado con su muerte y resurrección son, pues, el verdadero criterio para juzgar la realidad temporal y todo proyecto encaminado a hacer la vida del hombre cada vez más humana»³.

Exhortación final

«Pasión por el Evangelio» es «pasión por Cristo» que nos lleva a asumir el riesgo de discernir la realidad personal y social tal como es y tal como debería o podría ser, a pensar en Cristo día y noche, y a vivir para Él, dejando «lo que hay en el mundo -la concupiscencia de la carne, y la concupiscencia de los ojos, y la arrogancia del dinero»- (1 Jn 2, 16). Por eso con palabras de Pablo a Timoteo (cfr. 2 Tm 1, 6) os recuerdo que reavivéis el don de la vocación con que Dios os ha llamado para que no se apague ese fuego. Queridos sacerdotes, «la crisis vocacional de nuestro tiempo aparece así como una crisis de pasión en la vivencia de la vocación sacerdotal que repercute en la capacidad de suscitar en los jóvenes el deseo de unirse más estrechamente a Cristo». Queridos diocesanos, tengamos muy presentes en la oración a nuestros seminaristas y ayudemos económicamente a nuestros Seminarios según las posibilidades.

Os saluda con todo afecto y bendice en el Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arzobispo de Santiago de Compostela

---

2. O. GONZÁLEZ DE CARDEDAL, *Las entrañas del cristianismo*, Salamanca 1997, 74-75.

3. JUAN PABLO II, *Incarnationis Mysterium. Bula de convocatoria del Gran Jubileo 2000*, nº 1.

TEXTO GALEGO

«Paixón polo Evanxeo...»

Queridos diocesanos:

Unidos na oración, celebramos o día do Seminario pedindo ao Señor que envíe obreiros á súa ceifa ante a necesidade urxente de sacerdotes, e que os seminaristas se manteñan na fidelidade á vocación á que foron chamados. Este ano o lema que nos orienta na nosa reflexión espiritual e pastoral é: «Paixón polo Evanxeo», secundando a preocupación do Papa Benedito XVI, tantas veces manifestada, pola nova Evanxelización que encontrará un eco significativo no Sínodo dos Bispos en outubro e que ha de estar moi presente na nosa pastoral diocesana que enxerga os horizontes da celebración dun Sínodo diocesano.

Paixón polo Evanxeo

A paixón polo anuncio do Evanxeo debe ser inherente á identidade de todo cristián. De xeito especial ha de ser unha realidade viva nos seminaristas, recordando a manifestación do apóstolo Paulo: «¡Pobre de min se non predico o Evanxeo!» (1 Co 9, 16). Neste sentido diríxome a vós, queridos seminaristas, para recordarvos que esta misión habemos de realizala pensando que a obra é do Señor e expropiándonos de todo aquilo do que puidésemos gloriarnos como o renome, a estima, a posición social e as nosas posibilidades que poderían levarnos a pensar que a eficacia da obra evanxelizadora depende de nós. San Paulo dirá: «Por El tirei con todo e doulle tanto valor coma ó lixo con tal de gañar a Cristo e de vivir nel; non por ter unha xustiza propia por cumprir a Lei, senón pola xustiza que se recibe coma resposta á fe» (Flp 3, 8-9). Disto non se deduce que teñamos que deixar a un lado a nosa formación e preparación humana, espiritual, intelectual e pastoral, pero habemos de ser conscientes de que Apolo e Paulo foron servidores a través dos cales os corintios accederon á fe, actuando cada un deles como o Señor o deu a entender. «Eu plantei, Apolo regou; pero Deus foi quen vos deu

o medro. De maneira que nin o que planta nin o que rega son ninguén, senón Deus, que é quen fai medrar. Quen planta e rega veñen facer o mesmo, pero cadaquén levará a súa paga conforme ao seu traballo. Porque nós somos xornaleiros de Deus; e vós sodes o agro de Deus, edificio de Deus» (1 Co 3, 6-9). Non ignorar esta realidade axudaranos a caer na conta como dicía o Papa, de que «somos humildes traballadores na viña do Señor» e a evitar con iso moitas decepcións, descubrindo o plan misericordioso de Deus no medio das dificultades, pequenas ou grandes que son inherentes ao noso ministerio apostólico.

Paixón por Cristo

As paixóns no pensamento da Igrexa designan as emocións ou impulsos da sensibilidade que inclinan a obrar ou non obrar en razón do que é sentido ou imaxinado como bo ou como malo. A paixón, sinónimo de lume, ardor, celo, é provocada sempre pola persoa. As cousas non posúen esta capacidade. Se falamos de paixón polo Evanxeo é porque este é fundamentalmente unha persoa, Cristo, que nos chama a conversión e crer en El. A verdadeira paixón por El fainos entender que é o máis prezado tesouro que podemos ter, a perla máis valiosa de todas que poidamos adquirir (Mt 13,44 ss). «En cada etapa histórica, a vida e as ensinanzas de Xesús representaron unha resposta (ou máis a miúdo a resposta) aos interrogantes máis fundamentais da existencia e do destino humanos, e os devanditos interrogantes formulábanse á figura de Xesús tal como se perfilaba nos evanxeos»¹. Efectivamente, toda a historia do cristianismo é un diálogo entre o contexto do crente e a referencia ineludible a Cristo que «revela as entrañas de Deus vindo do seu seo e actualiza a súa tenrura de Pai expresando en persoa o que é Deus para os homes á vez que anticipando na súa existencia o que pode ser o home para Deus, despois de mostrar o que é Deus para o home»². Os

---

1. J. PELIKAN, *Jesús a través de los siglos. Su lugar en la historia de la cultura*, Herder, Barcelona 1989, 16.

2. O. GONZÁLEZ DE CARDEDAL, *Las entrañas del cristianismo*, Salamanca 1997, 74-75.

cristiáns sabemos que podemos contar coa tradición conservada na Igrexa que confesa que «Xesús é a verdadeira novidade que supera todas as expectativas da humanidade, e así será para sempre, a través da sucesión das diversas épocas históricas. A encarnación do Fillo de Deus e a salvación que El realizou coa súa morte e resurrección son, pois, o verdadeiro criterio para xulgar a realidade temporal e todo proxecto encamiñado a facer a vida do home cada vez máis humana»³.

Exhortación final

«Paixón polo Evanxeo» é «paixón por Cristo» que nos leva a asumir o risco de discernir a realidade persoal e social tal como é e tal como debería ou podería ser, a pensar en Cristo día e noite, e a vivir para El, deixando «o que hai no mundo –as inclinacións ao mal, os ollos que endexamais se enchen e o orgullo que dá ter moitos cartos» (1Xn 2, 16). Por iso con palabras de Paulo a Timoteo (cfr. 2 Tm 1, 6) recórdovos que reavivedes o don da vocación con que Deus vos chamou para que non se apague ese lume. Queridos sacerdotes, «a crise vocacional do noso tempo aparece así como unha crise de paixón na vivencia da vocación sacerdotal que repercute na capacidade de suscitar nos mozos o desexo de unirse máis estreitamente a Cristo». Queridos diocesanos, teñamos moi presentes na oración os nosos seminaristas e axudemos economicamente aos nosos Seminarios segundo as posibilidades.

Saúdavos con todo afecto e bendice no Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela

---

3. XOÁN PAULO II, *Incarnationis Mysterium. Bula de convocatoria do Gran Xubileo 2000*, 1.

3. HOMILÍA EN LA ORDENACIÓN EPISCOPAL DEL SR. OBISPO DE OURENSE

S.I.C. de Ourense - 11 de febrero de 2012

«El Señor ha estado grande con nosotros y estamos alegres» (Ps 125). Así, unido a todos vosotros, doy gracias al Señor que ha llamado a nuestro hermano Leonardo a ser sucesor de los Apóstoles, a quien le agradezco el fiel y generoso servicio a la Iglesia compostelana. Sin duda, con el mismo amor por Cristo y con el mismo celo por las almas, llevará a cabo en los nuevos campos de acción pastoral el ministerio que hoy se le confía con la ordenación episcopal, conferida según la tradición apostólica, mediante la oración y la imposición de las manos como signo de protección y de total propiedad de Dios. Día de cordial felicitación para ti, querido hermano, para tus padres y familia. Día de gozo y de esperanza para esta querida Iglesia particular de Ourense. Día de especial acción de gracias a Dios que nos ha bendecido con su gracia a través del ministerio de los Apóstoles.

Saludo con afecto al Sr. Nuncio, al Sr. Administrador Apostólico, a los Sres. Arzobispos y Obispos, al Sr. Abad de Oseira, a los miembros del Cabildo, sacerdotes, consagrados, diáconos, seminaristas y fieles diocesanos, a las autoridades, a los amigos y conocidos de D. Leonardo, a los radioyentes y televidentes, a todos los aquí presentes, hermanos y hermanas en el Señor.

El ministerio episcopal, don de Dios

El ministerio episcopal es un don de Dios. «En el obispo, a cuyo lado están los presbíteros, se hace presente en medio de los creyentes nuestro Señor Jesucristo» (LG 21). Su misión se ha de entender no con la mentalidad de la eficiencia y de la eficacia, por la que se pone la atención ante todo en lo que hay que hacer, sino teniendo siempre en cuenta la realidad sacramental, que está a la base de la funcional. «Esto exige en el obispo una actitud de servicio caracterizada por la fuerza de

ánimo, el espíritu apostólico y un confiado abandono a la acción interior del Espíritu», estando siempre cercano a todos, desde el más grande al más pequeño», (*Pastores gregis*, 11), siendo su vida una oblación continua a Dios y proclamando el amor, la bondad y la misericordia de Dios en el misterio de la Iglesia. Vigorizar la vida religiosa bajo el peso de las rutinas cotidianas ha de ser su preocupación. El obispo está llamado a asumir la forma de vida apostólica, los sufrimientos apostólicos por el anuncio y la difusión del Evangelio, el cuidado paternal de los fieles que le han sido confiados, la defensa de los débiles y la constante atención al pueblo de Dios, no olvidando a los alejados y pudiendo decir ante la grandeza de la obra y ante la dificultad del seguimiento: «Todo lo puedo en Aquel que me conforta» (cfr. Fil 4,13). No debe tener miedo a nadie en las dificultades experimentadas, sino el mismo Dios le meterá miedo de todos ellos. Yo estoy contigo, le dice Dios al profeta Jeremías: por eso no podrán vencerte.

Toda iniciativa episcopal servirá a la verdadera renovación de la Iglesia en tanto contribuya a tiempo y a destiempo, con toda paciencia y doctrina (cfr. 2 Tm 4, 2), a mostrar el fascinante esplendor de la verdad y de la auténtica luz que es Cristo mismo, insistiendo. Como maestro fiel de la verdad, sacerdote de los sagrados misterios y guía del pueblo santo, el obispo ha sido constituido heraldo, apóstol y maestro auténtico del Evangelio para transmitir la fe apoyándose no en la sabiduría humana ni en el consenso sino en el mensaje revelado de salvación, y sabiendo que la verdad cristiana es atrayente y persuasiva precisamente porque responde a la necesidad profunda de la existencia humana.

El obispo, sembrador de esperanza

Son muchas las tensiones culturales, sociales, religiosas y espirituales que afligen al hombre de nuestros días. En el sucesor de los apóstoles, «más allá de todas las preocupaciones y las dificultades inevitablemente asociadas con el fiel trabajo cotidiano en la viña del Señor, debe prevalecer sobre todo la esperanza». Solamente, dice el Papa Benedic-

to XVI, podremos ofrecer una aportación significativa en estas circunstancias en la medida en que la inteligencia de la fe se convierta en inteligencia de la realidad. El ministerio episcopal ha de alentar la esperanza de quienes, amenazados por mitos ilusorios y por el pesimismo de sueños que se desvanecen, y de cuantos afligidos por las múltiples formas de pobreza, contemplan a la Iglesia como monte de las Bienaventuranzas.

Rememorar a Cristo, Bo Pastor

O bispo debe rememorar activamente a Cristo en todo, mantendo a unidade na caridade e na verdade, aínda cando ás veces este empeño faga sufrir, pois quen non serve á verdade non serve á unidade. Os pasos a seguir son os de Cristo o Bo Pastor e os signos a ter en conta son os desvelos polo rabaño ata dar a vida, e o mutuo coñecemento entre o pastor e as ovellas, un coñecemento cuxa profundidade se fundamenta no misterio máis íntimo de Deus. Non son realidades xustapostas senón profundamente unidas porque a Igrexa non é unha mera sociedade relixiosa de homes ou unha empresa gremial de culto senón ante todo unha comunión de fillos de Deus, elixidos e xerados pola caridade paternal do Pai, vinculados filialmente a Xesucristo, e conducidos cara á Casa do Pai polo Amor do Espírito de Cristo.

Como «administradores dos misterios de Deus» (1 Co 4, 1s.), que se nos confiaron, a nosa inquietude non é buscar poder, prestixio, estima para nós mesmos, senón conducir os homes cara a Xesucristo, levándoos á verdade e á liberdade, que vén dela. Xesús máis alá da estratexia, pídenos a prudencia que significa buscar e actuar conforme á verdade e que esixe a razón humilde, disciplinada e vixiante, que non se deixa levar por prexuízos e non xulga segundo desexos e paixóns. Tamén o noso ministerio ha de estar significado pola bondade que presupón sobre todo unha viva comunión e relación con Xesucristo.

«Pola graza de Deus, son o que son, e esa graza que fixo comigo non ficou baleira» (1 Cor15, 10), escribiu san Paolo. É ou mesmo Xesús que nos di: «Tede confianza porque eu vencín ou mundo». Queridos dioce-

sanos de Ourense, coas palabras de san Ignacio de Antioquía exhorto-vos a que poñades empeño en facelo todo na concordia de Deus, baixo a presidencia do bispo, que ten o lugar de Deus. Atendede ao bispo, co fin de que Deus vos atenda a vós. Querido irmán Leonardo, todos os que te acompañamos esta tarde, che desexamos un ministerio episcopal longo e cheo de froitos. Na comunión co Papa recibe gozoso ou don do ministerio episcopal. Nesta hora bispos, sacerdotes, membros de vida consagrada e laicos coa intercesión de San Matinho, dos Apóstolos e de tódolos santos rezamos por ti á Santa María Nai, para que te conduza sempre cara ao seu Fillo, fonte de toda bondade, e así poidas escoitar un día do Señor da historia as palabras: «Servo fiel e cumpridor, pasa a gozar da festa do teu Señor». «¡Felices os convidados á mesa do Señor!» Vivamos a nosa existencia menos expostos ós medos, pois somos discípulos de quen venceu o mundo. Amén.

VICARÍA GENERAL

DISPOSICIÓN PARA O ANO 2012

SUMARIO

1. PARTE SACRAMENTAL
  - 1.1. SACRAMENTOS DA INICIACIÓN CRISTIÁ
    - 1.1.1. BAUTISMO
      - 1.1.1.a. Sacramento do Bautismo de persoas menores de 7 anos
      - 1.1.1.b. Sacramento do Bautismo de persoas maiores de 7 anos
      - 1.1.1.c. Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España
    - 1.1.2. CONFIRMACIÓN
    - 1.1.3. PRIMEIRA COMUÑÓN
  - 1.2. SACRAMENTO DA PENITENCIA
  - 1.3. SACRAMENTO DA EUCARISTÍA
  - 1.4. CELEBRACIÓN EN CAPELAS E/OU PAZOS
  - 1.5. CELEBRACIÓN EN IGREXAS CONVENTUAIS E/OU RELIXIOSAS
  - 1.6. SACRAMENTO DO MATRIMONIO
  - 1.7. CELEBRACIÓN CULTUAIS E LITÚRXCAS
  - 1.8. ABANDONO DA IGREXA CATÓLICA

2. PARTE ADMINISTRATIVA

- 2.1. Visita Arciprestal
- 2.2. Atención a parroquias vacantes
- 2.3. Presentación de contas parroquiais
- 2.4. Libretas bancarias co CIF del Arcebispado
- 2.5. Depósitos de Parroquias
- 2.6. Concesións de axudas e subvenciones
- 2.7. Arquivos parroquiais
- 2.8. Expedición de certificacións, informes, etc.
- 2.9. Instituto de Sustentación do Clero
- 2.10. Xubilación de sacerdotes

3. INTERVENCIÓN EN CEMITERIOS PARROQUIAIS

- 3.1. Lexislación canónica
- 3.2. Lexislación civil

4. ANOTACIÓN DOS ENTERRAMENTOS NOS LIBROS
SACRAMENTAIS

5. CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO CULTURAL DA IGREXA

6. OUTRAS DISPOSICIÓN ANTERIORES

As seguintes disposicións teñen coma finalidade axudar á realización das funcións pastorais e a que os nosos servizos ministeriais sexan prestados en sintonía coas normativas canónicas e litúrxicas; estas disposicións queren ser un elenco que nos axuden durante este ano de 2012 a cumprir con máis fidelidade a nosa misión de pastores para evitar así as rutinas que se puideran ir introducindo co paso do tempo.

1. PARTE SACRAMENTAL

1.1. SACRAMENTOS DA INICIACIÓN CRISTIA

O Directorio dos Sacramentos de Iniciación Cristiá, promulgado na nosa diocese o ano 1997, determina con amplitude os principios doutrinais e as disposicións normativas que se deberán ter en conta nas celebracións e nas etapas preparatorias. Aquí soamente se explicitan algúns aspectos de máis inmediata aplicación.

1.1.1. SACRAMENTO DO BAUTISMO

1.1.1. a) Sacramento do Bautismo de persoas menores de sete anos.

Preparación. A celebración do sacramento deberá estar precedida dunha preparación dos pais, que tamén se debería ampliar ós padriños. Para iso poden ser útiles: visitas domiciliarias, encontros na igrexa, reunións familiares, entregas de folletos, libros, catecismos, etc. O Ritual do Bautismo de nenos ofrece material para explica-lo «ministerio e as funcións dos pais no bautismo dos fillos».

Padriños. «Para que a graza bautismal poida desenvolverse é importante a axuda dos pais. Ese é tamén o papel do padriño ou da madriña, que deben ser crentes sólidos, capaces e prestos a axudar ao bautizado, neno ou adulto, no seu camiño da vida cristiá. A súa tarefa é unha verdadeira función eclesial (*officium*). Toda a comunidade eclesial participa da responsabilidade de desenvolver e gardar a graza recibida no

bautismo» (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1255). Seguidamente fanse unhas consideracións:

a) Vertente pastoral.- Está ben contemplada nos números 17, 18 e 20 das Orientacións Doutrinais e Pastorais do Ritual do Bautismo de Nenos*: «o padriño intervén na celebración do Bautismo para profesar, xunto cos pais, a fe da Igrexa na que é bautizado o neno (número 17); «por tanto, é conveniente que o padriño elixido pola familia reúna a xuízo dos pastores, as cualidades requiridas para que poida realizar os ritos que lle corresponden» (número 18); «os pais han de tomar en serio a elección de bos padriños para os seus fillos, a fin de que o padriñado non se converta nunha institución de puro trámite e formalismo. Non deben deixarse guiar unicamente por razóns de parentesco, amizade ou prestixio social, senón por un desexo sincero de asegurar ós seus fillos uns padriños que, pola súa idade, proximidade, formación e vida cristiás, sexan capaces de influír, no seu día, de xeito eficaz na educación cristiá daqueles» (número 20).

b) Vertente Canónica.- Está normada no canon 874.1: 1º) Que foxe elixido por quen vai a bautizarse ou polos pais do neno ou por quen ocupe o seu lugar, ou faltando estes, polo párroco ou ministro; e que teña capacidade para esta misión e intención de desempeñala; 2º) cumprise 16 anos, agás que o Bispo diocesano estableza outra idade, ou que, por causa xusta o párroco ou o ministro consideren admisible unha excepción; 3º) sexa católico, estea confirmado, teña recibido xa o santísimo Sacramento da Eucaristía, e leve, ó mesmo tempo, unha vida congruente coa fe e coa misión que vai desempeñar; 4º) non estea afectado por unha pena canónica, lexitimamente imposta ou declarada; 5º) non sexa o pai ou a nai do bautizando. Este mesmo canon no apartado 2 dispón: «o bautizado que pertence a unha comunidade eclesial non católica só pode ser admitido xunto cun padriño católico, e exclusivamente en calidade de testemuño do bautismo».

---

* Véxase o «Ritual del Bautismo de Niños», Orientaciones Doctrinales y Pastorales, Coeditores Litúrgicos, 1970.

Sen embargo, un cristián oriental ortodoxo pode ser padriño, xunto a outro católico, tal como consta no n. 98b do *Directorio para a Aplicación dos Principios e Normas sobre Ecumenismo*, do Pontificio Consello para a Promoción da Unidade dos Cristiáns, marzo de 1993: «Por razón da estreita comunión existente entre a Igrexa católica e as Igrexas orientais ortodoxas, está permitido que por unha razón xusta se admita a un fiel oriental coma *padriño* ao mesmo tempo que un padriño católico (ou madriña católica) para o bautismo dun neno ou adulto católico, a condición de que se provea de xeito suficiente á educación do bautizado e que sexa recoñecida a idoneidade do padriño».

c) Aplicacións desde a doutrina para a congruencia coa fe: levar unha vida congruente coa fe significa estar vivindo, publicamente e privadamente, en conformidade coa Doutrina e Moral da Igrexa Católica; é vivir tódalas dimensións existenciais en conformidade coa fe. A este respecto o Prof. José San José Prisco comenta: «Polo que non deberán ser admitidos (coma padriño/madriña) os pecadores notorios e aquelas persoas que provocaron escándalo público pola súa vida ou conduta moral...; parécenos suficiente lembrar o principio xeral de que se trata dun ministerio que esixe a plenitude do testemuño cristián e que as decisións sobre este punto en concreto se deixan para a lexislación particular», (cfr. El padrino del Bautismo y su recuperación jurídico Pastoral, en Revista Española de Derecho Canónico 61 (2004) 51). As esixencias canónicas e a situación de coherencia de vida afecta a padriño e madriña, non sendo suficiente que as teña só un. Nos Boletíns Oficiais do Arcebispado: novembro 2006, pp. 636-637; xaneiro 2007, pp. 30-32; febreiro 2007, pp. 150-153 e 157-158; xaneiro 2008, pp. 38-39; febreiro 2008, pp. 166-167; xaneiro 2009, pp. 88-89, febreiro 2009, pp. 202-203, exponse de xeito detallado este apartado.

Trátase de recupera-la figura do padriñado para que deixe de ser mera convención social e recobre o sentido relixioso e cristián. É necesario que ó longo do ano o párroco recorde nas exhortacións ós fieis estas condicións que pide a Igrexa e que llelas faga presentes ós pais cando soliciten o bautismo para un fillo.

OBSERVACIÓNS:

1ª) Aportar documentación.- De cara a previr situacións anómalas, cómpre que o sacerdote, cando non teña coñecemento directo dos propostos para padriño ou madriña, recabe a presentación das pertinentes certificacións bautismais na Igrexa Católica e asemade solicite testemuño da súa vivencia relixiosa. Procure facer estas peticións coa debida antelación á celebración do bautismo (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2001, pp. 596-597; idem, novembro 2002, p. 685; idem, novembro 2003, p. 551; idem novembro 2005, pp.627-629; idem novembro 2006, pp. 640-644; idem novembro 2007, pp. 779-780, idem novembro 2008, pp.671-676; idem novembro 2009, pp. 778-779).

2ª) Evitar situacións equívocas.- Parece ser que nalgunha ocasión, coa finalidade de compracer peticións das familias, algún sacerdote transixeu que «*unha persoa que non reúne as condicións requiridas polas disposicións da Igrexa para ser padriño ou madriña, se coloque á beira dos pais e do neófito semellando ser padriño ou madriña*». Non cabe dúbida que a veracidade do acto sacramental e a necesidade de afastar situacións equívocas para os fieis participantes na celebración, esixen que esa forma de actuar sexa rexeitada con total claridade, xa que esta solución atópase fóra das previsións que contempla o c. 874.2.

3ª) Número de padriños/madriñas.- O c. 873 do Código de Dereito Canónico é taxativo e claro neste punto: «Téñase un só padriño ou unha soa madriña, ou un e unha». Por conseguinte cómpre respectar esta norma e o ministro do sacramento debe rexeitar con claridade aquelas peticións que se lle podan presentar para que admita varios padriños/madriñas. É esta un costume que provén do norte de Europa e de Confesións xurdidas da Reforma do século XVI, pero que non ten consistencia no Dereito Canónico. Para evitar confusións respéctese o normado na observación anterior con relación á colocación do padriño/madriña durante a cerimonia, evitando situacións dúbidas. Tamén recordar

que os «padriños» nas vodas non teñen un oficio canónico, senón que son reflexo sociolóxico y e non lles afecta a normativa codicial.

Calendario. Cada parroquia establecerá, conforme ás súas características, un calendario de celebracións, do que debe informar ós fieis, sinalando os días e as horas dos bautismos. Se algunha familia pide outra data ou outra hora distintas das previstas, estúdense con obxectividade e comprensión as razóns aducidas.

Situacións especiais da fe ou vida dos pais. As situacións especiais que aquí se contemplan refírense a aqueles casos nos que os que piden o bautismo para os fillos son pais pouco crentes ou practicantes só ocasionais, ou persoas que viven nunha situación canónica irregular, ou que incluso se manifestan ou declaran non crentes.

Para proceder á celebración do bautismo no contexto destas situacións especiais, a Igrexa debe ter «esperanza fundada de que o neno vai ser educado na relixión católica; se falta por completo esa esperanza, debe diferirse o bautismo, conforme ás disposicións do dereito particular, facéndolles sabe-la razón ós pais» (c. 868, 1-2º). No diálogo cos pais convén deixar claro que a negativa non é unha sanción nin unha coacción, senón unha invitación a reflectir sobre a incoherencia entre as actitudes ou vida persoal deles e a petición do bautismo para o fillo.

Os nenos son bautizados na fe da Igrexa. Non cabe, logo, negalo bautismo cando existe unha promesa seria dun membro da familia, máxime se ten a conformidade dos pais, ou cando unha persoa cualificada da comunidade asume ese compromiso (cfr. Congregación para a Doutrina da Fe, Instrución para o Bautismo dos nenos, de 30 de outubro de 1.980 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, xaneiro 1.981, pp. 30-42).

Se acaso algún deles ou os dous, non poden, por fidelidade á propia conciencia, facer profesión de fe, chegado ese momento na celebración, deben gardar silencio. Neste caso, só se lle pide que cando presente o fillo para ser bautizado, prometa seriamente que non se opoñerá a que o fillo sexa educado na fe católica. Sería conveniente que no arquivo parroquial quede proba documental desta promesa asinada polos pais.

En resumo: a acollida cordial e o diálogo sereno son presupostos esenciais neste punto. O sacerdote tratará de evitar dous extremos igualmente malos: o dunha permisividade que pasa por todo, e o dunha intransixencia total que se contradí cunha actitude de acollida evanxélica. Se o párroco prevé que o caso é complexo, cómpre que considere esa situación co respectivo Vicario Episcopal (cfr. *Directorio Diocesano*, nº 6).

Asento bautismal. a) Situacións irregulares. Nos casos en que non consta suficientemente o matrimonio canónico dos pais entre si, para que exista a adecuada concordancia entre o asento parroquial e o Rexistro Civil, cómpre que o párroco solicite dos pais que aporten **certificación literal** de nacemento do neno/a expedida polo Rexistro Civil, antes de face-lo asento no libro de bautizados.

b) Adopción. Para aplicar correctamente o canon 877,3 e o Artigo 9 do Primeiro Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española (cfr. BOCEE 1, 1984, 95-113) no referente tanto ó asento dos nenos que no momento de seren adoptados non estaban bautizados, como á modificación do asento bautismal se xa estaban bautizados cando se produciu a adopción, os sacerdotes enviarán á Vicaría Xeral a documentación civil da adopción acompañada dun escrito explicativo desa situación, e ateranse á resolución que dite a Vicaría Xeral. Débese lembrar que os datos da adopción son confidenciais e o acceso ós mesmos debe estar xustificado por quen teña un interese lexítimo, circunstancia que require o permiso escrito do Ordinario do lugar.

c) Inscripcións de Bautismos «sen datos de familia».- Xorden con algunha frecuencia casos de peticións de Bautismo para nenos que foron recibidos por unha familia «en réxime de acollemento familiar», isto é, sen que haxa unha sentenza firme de adopción. Nestes casos os nenos serán bautizados, si o solicita a familia «acolledora» e sempre que haxa certeza moral de que non foron bautizados anteriormente. O asentamento do Bautismo farase sen reseñar os apelidos da familia

«acolledora», porque aínda non hai sentenza firme de adopción. Celebrado o bautismo, inscribírase no libro correspondente o nome, data de nacemento, lugar de nacemento, data de Bautismo, ministro e padriños da celebración. En nota marxinal farase constar «que este neno/a atópase en réxime de acollemento familiar». Logo, cando haxa a adopción plena, será tramitado no Arcebispado o correspondente expediente de cara a «completa-los datos da inscrición bautismal». Estas advertencias, cómpre darllas a coñecer á familia acolledora.

d) Verificación da data de nacemento.- Coa finalidade de evitar erros de transcripción, procede que, cando os pais soliciten o día do bautismo, o sacerdote que os atenda recabe dos mesmos fotocopia do Libro de Familia ou certificado literal de nacemento. Deste xeito conservarase a debida harmonía de datos no Rexistro Secular e no Eclesiástico, o que redundará nunha maior seguridade xurídica.

1.1.1. b) Sacramento do Bautismo de persoas maiores de sete anos.

O Boletín Oficial del Arcebispado correspondente ó mes de Febreiro do ano 2003, pp. 130-152 (texto en castelán e en galego), recolle as disposicións que conteñen as «**ORIENTACIÓNS PARA A INICIACIÓN CRISTIÁ DE PERSOAS MAIORES DE SETE ANOS NON BAUTIZADAS**». Estas disposicións contemplan as seguintes situacións: a) Persoas maiores de 18 anos; b) Adolescentes e mozos de 13 a 18 anos; c) Nenos/as entre 7 e 13 anos. Cómpre coñecelo e aplicalo, debendo ser materia de reflexión nos arceprestados.

A LXXXIII Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española aprobou o día 26 de novembro de 2004 as «**ORIENTACIONES PASTORALES PARA LA INICIACIÓN CRISTIANA DE NIÑOS NO BAUTIZADOS EN SU INFANCIA**». Importante documento que é necesario coñecer de cara a unha correcta aplicación e configuración do catecumenado de nenos non bautizados que sobrepasan os sete anos.

1.1.1.c) Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España.

A LXXXI Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española na súa reunión celebrada nos días 17-21 de Novembro de 2003 aprobou unhas «ORIENTACIÓNS» de cara a presta-la pertinente atención relixiosa-pastoral ós católicos orientais residentes en España e que teñen dificultades para acceder ós sacerdotes do seu propio rito. Estas disposicións regulamentan a celebración dos sacramentos e, asemade, outras actividades. Dada a mobilidade da xente nos nosos tempos, cómpre que estas «ORIENTACIÓNS» sexan debidamente estudadas polos sacerdotes na súas reunións mensuais de cara a facer unha correcta e respectuosa aplicación das mesmas. **O texto atópase publicado no Boletín Oficial deste Arcebispado correspondente ó mes de Decembro do ano 2003, pp. 587-597.**

1.1.2. SACRAMENTO DA CONFIRMACIÓN

Idade. O costume da Igrexa de Rito Latino, dende hai séculos, indica «a idade do uso de razón», como punto de referencia para recibir a confirmación. Non obstante, en perigo de morte, débese confirmar os nenos mesmo se non alcanzaron aínda a idade do uso de razón (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1307).

O c. 891 do vixente Código de Dereito Canónico norma que o Sacramento da Confirmación se debe administrar ós fieis **ó redor da idade da discreción**, a non ser que a Conferencia Episcopal determine outra idade ou aparezan circunstancias de perigo de morte ou outra causa grave.

No desenvolvemento deste c. 891, a Conferencia Episcopal Española establece como idade para recibilo Sacramento da Confirmación a situada ó redor dos **14 anos** (cfr. BOCEE 1, 1984, 95-113).

O Directorio dos Sacramentos da Iniciación Cristiá da nosa diocese no n.º 3.7, na parte dedicada ao sacramento da confirmación, exprésase así: «non obstante, valorando a realidade e práctica habitual da nosa

diocese,» este Directorio propón como momento idóneo para recibir este sacramento entono aos dezaseis anos, co fin de que o mozo teña oportunidade de adquirir un nivel máis alto de decisión persoal».

Preparación. O *Directorio Diocesano* distingue diversos supostos en función dos que procede arbitra-la catequese dos confirmandos. Esta catequese debe levar a un meirande crecemento da fe, a unha certa experiencia de oración persoal e comunitaria, a unha vivencia máis intensa da Penitencia e da Eucaristía, sobre todo pola participación na Misa dominical, e a unha axeitada formación da conciencia moral e do compromiso social. Para que esta preparación sexa máis profunda, convén que se imparta ó longo de dous cursos. E, salvo situacións de persoas maiores que foron quedando «descolgadas» de celebracións anteriores, debe evitarse a preparación en forma de «cursiños acelerados». Considérese, non obstante, como preparación normal, a descrita polo *Directorio Diocesano* (cfr. *Directorio Diocesano*, nº 3.6).

Téñase especial coidado en integra-los mozos confirmados en grupos xuvenís para proseguir-lo seu crecemento na fe e incorporalos a diversas tarefas pastorais e apostólicas.

Lugar. O lugar propio da celebración deste sacramento é a igrexa parroquial na que o confirmando recibiu a preparación. Se esta preparación se quere levar a cabo en algún Colexio da Igrexa Católica ou de tipo confesional e desexen celebra-lo sacramento nas dependencias do mesmo, deberán solicita-la oportuna autorización ó respectivo Vicario Territorial, especificando o modo e o tempo da celebración así como a conexión coa parroquia do confirmando. Esta autorización debe ser solicitada antes de comeza-la preparación e no desenrolo da mesma serán tidos en conta os criterios subliñados no *Directorio Diocesano da Iniciación Cristiá* e mailas indicacións provenientes da parroquia.

Padriños. Os padriños dos confirmandos deberán reuni-las mesmas cualidades relixioso-morais que se esixen para seren padriños no bautismo. É conveniente que os párrocos traten de coñecer coa debida an-

telación os «padriños propostos» para evitar sorpresas desagradables de última hora. Procedería ir institucionalizando unha preparación catequética para pais e padriños dos confirmandos, así como a información ós confirmandos xa no empezo da preparación con total claridade acerca das condicións ou requisitos do vixente Ordenamento Canónico para ser padriños neste sacramento. Ler con atención a observación 3ª nos padriños do Bautismo.

De cara a prever situacións anómalas, cómpre que o sacerdote, cando non teña coñecemento directo dos propostos para padriño ou madriña, recabe a presentación das pertinentes certificacións bautismais na Igrexa Católica. Procure facer esta petición coa debida antelación á celebración da confirmación (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2001, pp. 596-597; idem, novembro 2002, pp. 685; idem, novembro 2003, p. 551; idem, novembro 2004 p. 563, prestando especial atención ó apartado 2.3; idem, novembro 2005, pp. 627-629, idem, novembro 2006, pp. 640-644; idem novembro 2007, pp. 779-780; idem novembro anos 2008-2009; idem novembro 2010, pp 722-726).

Ministro. Cómpre recordar que na Igrexa Católica de **rito latino** só o Bispo é ministro ordinario do sacramento da confirmación (c. 882 do vixente CIC); para que poida administrar este sacramento **un presbítero** necesita ter unha facultade especial que é concedida ou polo propio **dereito** ou ben pola **autoridade competente**. No **primeiro** caso, o dereito contempla estas tres posibilidades: a) **presbítero equiparado ó Bispo diocesano**, a tenor do c. 381 cos seus concordantes; b) presbítero que por razón do seu cargo ou **por mandato do Bispo** administra o sacramento do Bautismo a un que sobrepasou a idade da infancia ou é admitido á plena comunión da Igrexa Católica cando foi bautizado noutra Igrexa ou Confesión cristiá; c) atoparse un **fregués ou un fiel en perigo de morte**. No **segundo** caso, concede esta facultade a autoridade competente a algún o algúns presbíteros (p.e., na nosa diocese teñen esta facultade os Vicarios Episcopais perante o tempo que desempeñen este oficio canónico). Fóra das situacións anteriores o presbítero, aínda

que sexa o párroco, non pode administra-la confirmación (cfr. tratamento deste apartado exposto mais longamente no BOA de Santiago de Compostela, decembro 2000, pp. 642-643).

Suplencia de preparación doutrinal. Aqueles confirmandos que non cursaron Formación Relixiosa Católica nos seus estudos deberán suplir esa carencia de formación doutrinal cunha preparación máis intensa e prolongada no tempo antes de seren admitidos á recepción do Sacramento da Confirmación.

Documentación. Procuren os párrocos recadar documentación suficiente do bautismo daqueles que non foron bautizados na propia parroquia e non admitan fregueses doutras parroquias, a non ser que fosen presentados polos párrocos respectivos e teñan recibido a preparación axeitada (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 1996, p. 682; ídem, decembro 1997, p. 596).

1.1.3. PRIMEIRA COMUÑÓN

A catequese de preparación para a Primeira Eucaristía é unha etapa importante na educación na fe do neno. Por iso non debe ser contemplada como un momento illado na vida, senón que debe ser inserida no proceso continuo de maduración da fe.

Idade. Respectando o normado nos cc. 913, 1 e 914 do vixente Código, o noso *Directorio Diocesano* recomenda celebra-la primeira Eucaristía **ó redor dos 8-9 anos**. (cfr. *Directorio Diocesano* n° 3.2. e).

Non é razón suficiente para adiantar ou retrasa-la participación nos Sacramentos o desexo familiar de que o reciban ó mesmo tempo varios irmáns. Cando se dea esta circunstancia é preferible que o irmán maior espere polo máis pequeno, se isto se pode facer sen grave prexuízo para a familia, pois cada neno convén que acceda á Primeira Eucaristía no momento máis oportuno do proceso de maduración da propia fe.

Preparación. A preparación catequética previa debe durar ordinariamente dous cursos. Durante ela hásele de facilitar ó neno unha meirande conciencia de inserción na parroquia e a necesaria continuidade da catequese no proceso global do crecemento cristián. Esta etapa da preparación é unha boa ocasión para lembrarles ós pais a súa misión e a súa responsabilidade como educadores primeiros da fe dos fillos e para animalos a que eles mesmos sexan os catequistas, sempre que teñan a preparación axeitada. Con relación á duración e ós contidos véxase *Directorio Diocesano...* n° 3.2.

Lugar da celebración. O lugar propio da celebración, así coma da preparación, é a parroquia na que vive o neno e seguirá, mentres resida nela, celebrando a fe de xeito habitual. Os colexios confesionais e os da Igrexa Católica han de animar ós seus alumnos e ós pais a que participen nas súas respectivas parroquias na catequese da infancia e na celebración dos primeiros sacramentos.

Admisión á Primeira Comuñón de nenos/as provenientes doutras parroquias.- Se por circunstancias especiais os pais queren que o seu fillo celebre a primeira comuñón **noutra parroquia**, é necesario que se cumpran os seguintes requisitos:

- a) Antes de acepta-la petición desa familia, o sacerdote da parroquia elixida debe poñer de modo inmediato ese feito en coñecemento do párroco da freguesía na que ese neno/a está asistindo á catequese, recabando o pertinente informe acerca da preparación e madurez humana e relixiosa do neno/a, coa constancia de que foi bautizado na Igrexa Católica.
- b) O sacerdote da parroquia elixida, ademais de aplicar a ese neno/a os criterios programáticos que el ten nesa parroquia, debe respectar estrictamente os cursos catequéticos sinalados na parroquia de orixe e os criterios comúns vixentes nela. O incumprimento deste punto conleva unha indebida intromisión nas actuacións pastorais do sacerdote elixido na parroquia do domicilio dese neno/a, e pode chegar a crear enfrontamentos con algúns fregueses.

- c) O sacerdote da parroquia elixida debe manifestar xa no primeiro momento con toda claridade e precisión os puntos anteriores cando a familia solicitante lle pida a celebración da primeira comunión, e non facelo nas vésperas da cerimonia ocasionando entón a esas persoas serios prexuízos.

Situacións especiais. A carencia de actitudes claras e moitas veces pouco coherentes nalgúns bautizados que piden a Primeira Comunión para os fillos, fai difícil discernir entre o que é fe persoal e o que é costume social. Nestas circunstancias, o sacerdote acollerá sempre a persoa que pide o sacramento, procurará escoitala con espírito aberto e estará máis disposto a completa-lo que falta que a esixi-lo sen ofrecer axuda. Nos casos máis difíciles debe contrasta-lo seu proceder cos outros sacerdotes do arciprestado e co Vicario Episcopal respectivo.

Fillos de emigrantes. Os pais emigrados, coincidindo co período de vacacións na súa parroquia, adoitan pedir ó párroco da freguesía de orixe que os fillos poidan facer alí a Primeira Comunión. No diálogo que se establece convén que este párroco recomende a eses fregueses que os nenos fagan a Primeira Comunión cos seus compañeiros de clase e de catequese na parroquia onde residen habitualmente. Os cregos poden acceder á petición, sempre que lles conste por escrito que recibiron a axeitada preparación na parroquia de residencia e tomen parte na preparación inmediata que se organice na parroquia vacacional. Téñase presente que tanto estas normas coma outras deben ser interpretadas e aplicadas respectando sempre os dereitos que a lexislación xeral da Igrexa lles reconece, neste caso segundo o c. 913,1. As programacións parroquiais deben estar enmarcadas dentro das normas do dereito común e do dereito diocesano, e deben ser comunicadas ós fieis coa debida antelación.

Comunión de nenos discapacitados. Débese coidar con especial sensibilidade o achegamento ós nenos afectados destas minusvalías, prestándolles con delicadeza a catequese axeitada ás súas posibilidades,

e tendo en conta que o Sacramento é un don de Deus expresivo tamén do amor da Igrexa a estes fillos seus.

Documentación. Ó mesmo tempo que se inscribe o neno na catequese, procede pedirlle ós pais a partida de bautismo ou documento suficientemente válido. A actual mobilidade da poboación, a aparición de familias descoñecidas na parroquia e o feito de que van quedando moitos nenos sen bautizar, fai necesario toma-las debidas precaucións.

1.2. SACRAMENTO DA PENITENCIA

«Os que se achegan ó sacramento da Penitencia obteñen da misericordia de Deus o perdón da ofensa a El feita e a reconciliación coa Igrexa, a que feriron pecando, e que colabora á súa conversión coa caridade, co exemplo e as oracións» (LG 11, e Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1423).

a. Celebración ordinaria da Penitencia. De conformidade co c. 960 e a praxe da Igrexa, *«a confesión individual e íntegra e a absolución constitúen o único modo ordinario polo que un fiel consciente de que está en pecado grave se reconcilia con Deus e coa Igrexa. Só a imposibilidade física ou moral exclúe esa confesión. Neste caso a reconciliación pódese obter tamén por outros medios».*

É obriga dos pastores, en relación cos fieis que teñen encomendados, oílos en confesión, por si ou por outros, sinalando para iso días e horas que resulten asequibles para os fieis, dándose prioridade na celebración, sempre que sexa posible, á *fórmula B* do Ritual do Sacramento da Penitencia.

O tempo de Coresma é o máis axeitado para celebra-lo sacramento da Penitencia. Convén, por tanto, ofrecerlles ós fieis medios máis abundantes para participaren no Sacramento da Reconciliación. A forma tradicional dos chamados «Preceptos pascuais», adaptada á *fórmula B* do ritual, é dicir, mediante Celebracións Penitenciais comunitarias con

confesión e absolución individual, segue sendo un medio sumamente válido para ofrecerlles ós fieis esta participación no Sacramento. Para iso organícense os sacerdotes das distintas zonas e arciprestados, de xeito que estas celebracións poidan contar co número suficiente de cregos. Da mesma forma deben aproveitar outros tempos litúrxicos tales como o Advento e celebracións especiais da Parroquia.

Lugar da celebración. «O lugar propio para oír confesións é unha Igrexa ou oratorio» (c. 964.1). Desta forma a reconciliación con Deus e coa Igrexa celébrase no lugar no que se reúne a comunidade cristiá no nome da súa fe para acoller na celebración litúrxica o encontro co Señor misericordioso.

O art. 7 do Segundo Decreto Xeral da CEE recórdanos: «De conformidade co establecido no c. 964.2, nas igrexas e oratorios existirá sempre en lugar patente o confesionario tradicional, que poidan utilizar libremente os fieis que así o desexen. Existirá, ademais, na medida en que, por razóns de espacio, se poida facer así, a sede alternativa prevista no canon, para tódolos fieis que expresamente a pidan e que ha de estar reservada en exclusiva para este ministerio. En canto á forma concreta, deberanse ter en conta as condicións de cada lugar e as directrices diocesanas sobre arte sacra e liturxia, garantindo, en todo caso, tanto a facilidade e a reserva do diálogo entre o penitente e o confesor coma o carácter relixioso e sacramental do acto» (cfr. BOCEE 2, 1985, p. 62).

Procurarán os párrocos e rectores de igrexas ter debidamente limpa e conservada a sede penitencial, de xeito que o fiel poida percibir así a manifestación do signo que nos invita ó encontro con Cristo no sacramento do perdón.

b. **A absolución xeral.** A absolución xeral non se pode dar a varios penitentes á vez sen previa confesión individual (c. 961), a non ser que ameace un perigo de morte ou haxa unha necesidade grave, correspondéndolle ó Bispo diocesano xulgar se esas condicións de necesidade grave se dan (c. 961.2). A Conferencia Episcopal Española sinalou que «no conxunto do seu territorio non existen casos xerais e previsibles nos

que se dean os elementos que constitúen a situación de necesidade grave na que se poida facer uso da absolución xeral» (cfr. BOCEE 6, 1989, p. 59). No caso de que se dese algunha das circunstancias que requiran a Absolución sacramental colectiva, débese ter en conta que entre as cautelas requiridas hai que lembrar particularmente o seguinte:

1) A imposibilidade de recibirla absolución sacramental válida por parte dos que, tendo pecado gravemente, non están dispostos a reparalos danos causados ou a cambiar de vida.

2) Tamén cómpre recordar a esixencia que norma o c. 962 para que un fiel reciba VÁLIDAMENTE a absolución sacramental dada a varios fieis á vez: **«requírese non só que estea debidamente disposto, senón que se propoña á vez facer no seu debido tempo confesión individual de tódolos pecados graves que nas presentes circunstancias non puido confesar dese modo»**. Recordemos: isto é para validez da absolución sacramental dos pecados graves, que logo complementa un pouco máis o c. 963 no referente ó tempo, normando, así mesmo, que non se poderá participar noutra absolución sacramental xeral se non se acercou ese fiel á confesión individual, «sempre que non se interpoña causa xusta» (c. 963 in fine), polo que, o propósito da confesión individual ó seu debido tempo é necesario para a validez desa absolución. Neste mesmo senso pronunciouse o Consello Pontificio para a Interpretación dos Textos Lexislativos o ano 1996: como requisito para a validez desa absolución xeral «requírese, ademais das disposicións necesarias para a confesión no modo ordinario, o propósito de confesar de maneira individual tódolos pecados graves que non se puideron confesar a causa do estado de grave necesidade» (cfr. *Ius Ecclesiae* 9 (1997), pp. 818-821, nº 5). Non cabe dúbida que o confesor que dirixe unha absolución xeral ten a obriga grave de informar adecuadamente ós fieis dos requisitos que contempla a vixente lexislación canónica, sobre todo nos aspectos que se refiren á validez das confesións posteriores.

3) Firme o propósito requirido no c. 962.1 e tendo o fiel as debidas disposicións, o pecado grave perdoado nunha absolución xeral queda

perdoado de forma directa e total, pero subsisten graves obrigacións que o fiel debe satisfacer posteriormente: cumpri-la penitencia imposta e manifestar nunha confesión íntegra os pecados que non foi posible manifestar na confesión xeral, e isto, antes de recibir outra absolución xeral (cfr. J. Manzanares, «comentario ó c. 962, en CIC Salamanca»).

O cumprimento desta norma grava seriamente a conciencia do sacerdote, xa que se trata dun dos seus ministerios fundamentais, pois este terceiro rito de reconciliación non se pode contemplar coma unha alternativa á vía ordinaria. A confesión individual e íntegra non só é un deber «senón tamén un dereito inviolable e inalienable, ademais dunha necesidade da alma» (cfr. Reconciliación e Penitencia, nº 33). «Nada podería perdoar a Igrexa sen Cristo: nada quere perdoar Cristo sen a Igrexa. Nada pode perdoar a Igrexa, senón ó que se arrepiñe, ou sexa, ó que foi tocado por Cristo. Nada quere manter perdoado Cristo ó que despreza a Igrexa» (cfr. Beato Isaac, abade do mosteiro de Stella, Sermón 11, Segunda Lectura do Oficio de Lectura do Venres da Semana XXIII do Tempo Ordinario)

ADVERTENCIAS IMPORTANTES:

Primeira.- O Boletín Oficial do Arcebispo de Santiago de Compostela correspondente ao mes de maio do ano 2002, pp. 413-420, publica a «**Carta Apostólica do Papa Xoán Paulo II en forma de «Motu Proprio» MISERICORDIA DEI sobre algúns aspectos da celebración do Sacramento da Penitencia**». Estamos, pois, ante unha interpretación auténtica feita polo propio Lexislador no que se refire á concretización do canon 961 polo que respecta á absolución xeral.

Segunda.- «**Xulgar se as condicións requiridas se dan segundo o c. 961.1,2º non corresponde ao confesor, senón ao Bispo diocesano**» (cfr. c. 961.2 e MISERICORDIA DEI, nº 5). Avaliadas as circunstancias existentes na nosa diocese e tendo en conta a súa organización pastoral e a posibilidade dos fieis de acercarse ó sacramento da Penitencia mediante a confesión individual, o Señor Arcebispo declarou que non

existen casos nos que se dean os elementos que constitúen a «situación de necesidade grave», a tenor do normado no nº 4 do documento MISERICORDIA DEI Polo que na nosa diocese non se pode facer uso da absolución xeral ou colectiva.

Terceira.- Asemade, tamén «**se reproba calquera uso que restrinja a confesión a unha acusación xenérica ou limitada só a un ou máis pecados considerados máis significativos. Por outra banda, tendo en conta a vocación de tódolos fieis á santidad, recoméndaselles confesar tamén os pecados veniais**» (cfr. MISERICORDIA DEI, nº 3).

1.3. SACRAMENTO DA EUCARISTÍA

a) Misa pro populo. A teor do c. 534, o párroco está obrigado a aplicar a Misa polo pobo que ten encomendado tódolos domingos e festas de precepto. Por esta celebración non debe percibir estipendio ningún. Cando un mesmo sacerdote rexenta varias parroquias cumpre esta obriga ofrecendo unha soa misa por tódalas parroquias encomendadas, e pode percibir estipendio pola segunda Misa que celebre (cfr. Comunicacions 15, 1983, pp. 200-201).

Esta norma vale tamén cando varios sacerdotes rexen solidariamente varias parroquias: de conformidade co c. 543 un só aplica a intención por tódalas parroquias, e os sacerdotes do equipo concretarán co moderador a orde segundo a cal irán eles aplicando pro populo. Neste apartado debemos lembrar que xa hai tempo cesou na nosa diocese a dispensa que reducía a aplicación da Misa pro populo a un só día ao mes.

b) Número de misas ao día. O c. 905.1 dispón que non é lícito a un crego celebrar máis dunha misa ao día. Desta norma exceptúanse: o día de Nadal e a Conmemoración dos Fieis Defuntos, nos que se poden celebrar tres Misas, e o Domingo de Resurrección, se celebrou ou concelebrou a Vixilia Pascual, tamén cando se concelebra co Bispo diocesano, ou na Misa conventual, ou en reunións sacerdotais.

É absolutamente reprobable a celebración de «misas encadeadas», é dicir, as celebradas polo mesmo sacerdote sen saír do altar, enlazando unha misa coa seguinte. A dignidade do sacrificio eucarístico e a debida consideración que se lles debe ós fieis prohiben esta corruptela.

Recórdaselles tamén aos párrocos a improcedencia de ter Misas cantadas os domingos e festivos, con cambio do horario habitual, para compracer peticións dalgunha familia particular.

O Ordinario pode conceder, que, con causa xusta, un sacerdote celebre dúas veces no día, e incluso, cando o esixe unha necesidade pastoral, tres veces os domingos e festas de precepto (c. 905.2). A mera petición ou encargo particular dunha Misa, non é, en ningún caso, razón suficiente para a binación. Non está permitida a celebración de catro Misas a non ser co permiso especial da Santa Sé, aínda que se celebre en domingos ou festivos. «Enténdese que contan coa autorización do Prelado para binar nos días feriados e para celebrar tres Misas os domingos e festivos de precepto, tódolos sacerdotes con cura de almas que rexentan unha parroquia cun considerable número de fieis ou dúas ou máis parroquias, así mesmo, tódolos sacerdotes con cura de almas cando teñan de celebrar a Misa das vodas, exequias e aniversarios. En tódolos demais casos e sempre que se trate dunha cuarta Misa os días de precepto, ha de solicitarse expresamente o oportuno permiso do Ordinario» (cfr. Decreto sobre a actualización dos Aranceis e Normas Litúrxicas, en BOA de Santiago de Compostela, 1980, p.48).

Ante a escaseza de sacerdotes, urxe unha organización máis racional do número e dos horarios das Misas nas parroquias e noutros lugares de culto, principalmente nas cidades e nas parroquias grandes con abundancia de clero, así coma unha meirande dispoñibilidade dos sacerdotes que non teñen ministerio parroquial ou outro compromiso semellante. Neste punto resulta de suma utilidade ler de novo os apartados b), c), d) da Disposición Transitoria das «Normas para a provisión do oficio parroquial» na nosa diocese (cfr. BOA de Santiago de Compostela, 1993, pp. 248-249). Convén regular aquelas Misas que non están

xustificadas por un verdadeiro motivo pastoral ou que figuran como simple elemento integrante ou decorativo dalgunhas festas, máxime se as piden para seren celebradas fóra de lugar sagrado.

c) Acumulación de intencións na concelebración da Misa exequial ou outra semellante. Igualmente non é admisible o costume, que parece introducirse nalgunhas parroquias da diocese, consistente en que con ocasión dun funeral ou doutros actos concelebran co párroco algúns dos sacerdotes asistentes para facer presentes outras intencións usuais alí, tales como «Misa de ánima», «Misa de entrada» ou de «chegada», «Misa de confraría», etc. Este modo de actuar preséntase como unha forma puramente pragmática, carente de fundamentación teolóxica e pastoral, con independencia de que por esa segunda Misa concelebrada non se podería percibir estipendio ningún (c. 951.2). «Entre a Misa e o sacrificio redentor de Cristo existe unha identidade non só específica senón numérica, o que supón que non hai moitos sacrificios senón moitas presencias do mesmo sacrificio» (cfr. J.A. Abad Ibáñez y M. Garrido Boraño, *Iniciación a la Liturgia de la Iglesia*, p. 413).

d) Celebracións dominicais en ausencia do Presbítero. A Congregación para o Culto Divino publicou o 2 de xuño de 1988 un «Directorio para as celebracións dominicais en ausencia de presbítero». A carencia de sacerdotes, sobre todo no mundo rural, motivará que se vaia implantando esta modalidade pastoral, que ten por finalidade facer un esforzo para que o domingo siga conservando o seu carácter sagrado e relixioso como Memorial do Señor Resucitado. Naquelas zonas onde sexa necesario establecer estas Celebracións, o sacerdote responsable acudirá ó Bispo diocesano para recibirlas oportunas instrucións. Os párrocos non teñen facultades para establecer pola súa conta estas Celebracións. «Para animar as mencionadas celebracións o fiel non ordenado deberá ter un mandato especial do Bispo, quen determinará as oportunas indicacións acerca da duración, lugar, as condicións e o presbítero responsable» (cfr. Instrucción sobre algunhas cuestións encol da

colaboración dos fieis laicos no sagrado ministerio dos sacerdotes, Art. 7). O Consello Presbiteral na sesión celebrada o 25 de xaneiro do ano pasado estudiou con atención esta cuestión coma un desenrolo do Plan Pastoral diocesano.

e) **Misas colectivas ou plurintencionais.** No BOA de Santiago de Compostela correspondente ó mes de abril do ano 1991, pp. 160-164, inclúese o Decreto promulgado pola Congregación do Clero o 22 de Febreiro de 1991 sobre as denominadas «MISAS COLECTIVAS».

De conformidade con este Decreto dispónse:

- 1) Estas Misas colectivas soamente se poden celebrar dous días cada semana na mesma igrexa, indicando publicamente o lugar e a hora da celebración.
- 2) Os fieis deben estar previamente advertidos desta acumulación de intencións e de estipendios, e manifestaren eles mesmos a súa conformidade.
- 3) O sacerdote que celebre a Misa aplicándoa simultaneamente por diversas intencións e teña recibido unha ofrenda dos fieis por cada unha delas, soamente deberá percibir como estipendio a cantidade sinalada na diocese para as chamadas Misas manuais, que na actualidade son 7 €. **A cantidade restante será remiti-da á Curia Diocesana, que a distribuirá da seguinte forma: o 50% para ingresar na Colecturía Diocesana e o outro 50% para os fins específicos do Instituto de Sustentación dos Clérigos (ISC).** A aplicación deses estipendios a outras finalidades necesita a autorización do Sr. Arcebispo.
- 4) A tenor do art. 5 do citado Decreto, aqueles sacerdotes que reciben gran número de ofrendas para intencións particulares e que non as poden cumprir persoalmente dentro do ano, en lugar de rexeitalas (e podemos dicir tamén, en vez de forza-la acumulación de intencións), frustrando así a pía vontade dos oferentes e apartándoos do seu bo propósito, débenllelas pasar a outros sacerdotes. Isto requirirá a oportuna advertencia do crego e a libre aceptación dos fieis.

- 5) »Aos Bispos diocesanos, principalmente, incumbe o deber de dar a coñecer con prontitude e claridade estas normas ós cregos tanto do clero secular coma do relixioso, pois son obrigatorias para todos e deben preocuparse de que sexan observadas» (Art. 6).

Finalmente, a debida coordinación pastoral da zona reclama que a celebración destas Misas colectivas non se implante sen estudar seriamente a cuestión cos párrocos e rectores de igrexas do arciprestado. Recoméndaselles aos Srs. Arciprestes axuden a cumprir fielmente o determinado no Decreto da Congregación do Clero.

NOTA: Encarécese aos sacerdotes que atenden varias parroquias procuren compracer as peticións dos seus fregueses coa finalidade de respectar o seu dereito a ofrecer intencións particulares. Este dereito dos fieis veríase limitado na práctica «se o sacerdote que vai un ou dous días á semana a cada parroquia aplica soamente intencións de misas colectivas».

f) Estipendio das Misas binadas e trinadas. Pódese recibir estipendio pola Misa que se celebra ou concelebra (c. 945.1). Hase de aplicar unha Misa distinta por cada intención (c. 948). Nesta materia hase de evitar incluso a máis leve aparencia de comercio (c. 947). Tan só pode reservar o sacerdote para si un estipendio no día, a excepción do día de Nadal (c. 951.1.). A Igrexa, pois, non só aproba senón que «promove a práctica do estipendio» (Paulo VI, Firma in traditione, de 13 de xuño de 1.974).

O sacerdote que celebra máis dunha misa, aplicándoas por estipendio, só pode quedar con un, e debe destinalos demais ós fins determinados polo Ordinario (c. 951.1). De conformidade coas normas diocesanas, os estipendios das Misas binadas e trinadas, débense entregar na Curia Diocesana onde se destinarán ó Fondo Común Diocesano, de conformidade co artigo 3.d) do Regulamento (cfr. BOA de Santiago de Compostela, 1983, p. 341). Así mesmo, por razóns de molestias e gastos de desprazamento, pódense quedar co 50% de cada un destes estipendios os párrocos e cregos que teñan que celebrar unha segunda ou

unha terceira Misa en parroquia distinta da localidade de residencia. Por unha segunda misa concelebrada non se pode recibir estipendio baixo ningún concepto. (c. 951.2).

g) Misas vespertinas e actividades pastorais. O c. 1248.1 dispón: «Cumpre o precepto de participar na Misa, quen asiste a ela, onde se celebre nun rito católico, tanto o día da festa como o día anterior pola tarde». Ampliando o espacio temporal que ofrece o c. 202.1 (segundo o cal o día conta desde a medianoite á medianoite), o calendario romano lémbra-nos que «a celebración do domingo e das solemnidades empeza na tarde do día anterior». Para axudar a concretar cando se pode chegar a considerar ese tempo vespertino, o «día anterior pola tarde», a comisión redactora do vixente CIC manifestou: «Expresamente emprégase unha fórmula xeral para evitar casuísmos e ansiedades. Con toda certeza cúmprese co precepto mediante a participación en calquera Misa do sábado pola tarde» (cfr. Relatio, 227). Lémbra-selles ós sacerdotes que, inculquen ós fieis a garda e conservación do sentido sagrado do domingo, ofrecendo o sábado a celebración da Misa propia do domingo ou do día festivo, coa homilía e a oración dos fieis, dándolle o ton festivo que relembre o domingo. Certamente resulta difícil de comprender que as Misas celebradas nas «horas do mediodía e inmediatamente despois» poidan ser consideradas como celebradas «o día anterior pola tarde».

A nosa diocese ten unha moi fermosa e rica tradición catequética. Na memoria de tódolos sacerdotes diocesanos están os nomes de beneméritos catequetas que nos serven de estímulo. ***Por iso, coa finalidade de poder atender á celebración digna das Misas vespertinas e vigoriza-la formación catequética-relixiosa de tódolos membros do Pobo de Deus, así como atender a moitas outras actividades pastorais (reunións de grupos, ensaios, etc.), É NECESARIO DEIXAR LIBRES AS TARDES DOS SÁBADOS NON OCUPÁNDOAS CON ANIVERSARIOS OU ACTOS SIMILARES CELEBRADOS COA ASISTENCIA DE CREGOS DE FÓRA DA PARROQUIA, para que uns e outros se poidan dedicar ás actividades sinaladas. Ese foi tamén o criterio maioritario dos membros do Consello Presbiteral en varias reunións.***

h) Programación de misas dominicais e festivas.- Ante a escaseza de sacerdotes, e coa finalidade de que as igrexas parroquiais non se vexan privadas da presenza dun sacerdote que celebre a Eucaristía dominical, cómpre facer as programacións que resulten axeitadas naquelas freguesías do mundo urbano que dispoñan de varios sacerdotes. O nº 35 da Carta Apostólica «Dies Domini» do Papa Xoán Paulo II, de 31 de maio de 1998, lémbra-nos que «...no domingo, día da asemblea, non han de fomentarse as misas para grupos pequenos...» (cfr. BOA de Santiago de Compostela, agosto-setembro 1998, pp. 401-458); o motivo fundante é dobre: a) que ás asembleas parroquiais non lles falte o ministerio sacerdotal; b) salvagardar e promove-la unidade da comunidade eclesial. Para colaborar nesta urxencia somos invitados na nosa diocese tanto os sacerdotes diocesanos coma os sacerdotes relixiosos, de cara a que nas nosas parroquias, por sinxelas que sexan, poida seguir conservándose a celebración da Eucaristía nos domingos e nos días de precepto.

1.4. CELEBRACIÓNS EN CAPELAS DE PAZOS E/OU CASAS SOLARIEGAS

A celebración do matrimonio canónico terá lugar de modo ordinario nos templos parroquiais que determina a vixente lexislación canónica contida no c. 1.118 en relación co c. 1.115 e concordantes.

Dada a frecuencia con que chegan peticións de parellas que solicitan celebrar a cerimonia relixiosa en capelas privadas, sexan ou non anexas a pazos, casas solariegas de turismo rural, etc. recórdase o apartado 3º das normas vixentes na Diocese desde o un de xaneiro de dous mil cinco: «se algún familiar do titular da capela, en grado de parentesco ata o cuarto grado de consanguinidade, desexa ter algunha desas celebracións en capela de titularidade familiar, deberá: 1) solicitar o pertinente permiso á Curia diocesana, facéndoo coa debida antelación que permita estudar as circunstancias que concorran nese caso e acreditar que algún dos contraentes é familiar directo ata o cuarto grado do propietario

do pazo ou casa; ou que sexa o propio titular; 2) que teña en vigor o indulto ou licenza de oratorio; 3) que ese pazo ou casa solariega sexa anterior ó século XVIII. Finalmente, tanto os titulares do pazo ou casa coma os beneficiarios da concesión deberán estar en plena comunión coa Igrexa Católica». A capela deberá estar debidamente restaurada e ter a amplitude suficiente. Esta disposición ten carácter temporal, xa que o principio de igualdade dos fieis ante as normas canónicas oponse ó chamado principio de singularidade, que se trataría de impor coas continuas excepcións e dispensas do dereito común. Esta limitación afecta de igual modo a outros actos de culto. Esta normativa é igualmente aplicable ás peticións para outros actos familiares (p.e.: Bodas de Prata, de Ouro,...).

1.5. CELEBRACIÓNS EN IGREXAS CONVENTUALES E/O DE RELIXIOSAS

As celebracións de bautismos e de vodas nas igrexas referenciadas soamente serán autorizadas cando tales actos afecten a irmás ou sobriñas de relixiosas que estean nesa comunidade. Deste xeito trátase de respectar o carácter específico deses lugares de culto en beneficio da comunidade relixiosa.

1.6. SACRAMENTO DO MATRIMONIO

«A alianza matrimonial, pola que o varón e a muller constitúen entre si un consorcio de toda a vida, ordenado pola súa mesma índole natural ao ben dos cónxuxes e á xeración e educación da prole, foi elevada por Cristo Noso Señor á dignidade de sacramento entre bautizados» (Canon 1055 e Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1061).

«A Sagrada Escritura ábrese co relato da creación do home e da muller a imaxe e semellanza de Deus (Xn 1, 26- 27) e péchase coa visión das «vodas do Cordeiro» (Ap 19, 7.9). Dun extremo a outro a Escritura fala do matrimonio e do seu «misterio», da súa institución e do sen-

tido que Deus lle deu, da súa orixe e do seu fin, das súas realizacións diversas ao longo da historia da salvación, das súas dificultades nadas do pecado e da súa renovación «no Señor» (1 Co 7,39) todo iso na perspectiva da Nova Alianza de Cristo e da Igrexa (cf Ef 5,31-32) « (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1062).

Preparación.- A preparación é de todo punto necesaria. Noutros tempos considerábase que a preparación ao matrimonio estaba suficientemente garantida polo ambiente, a orixe cristiá da familia, a educación e a catequese recibidas. Apenas se dubidaba de que todo bautizado era un crente efectivo.

Hoxe, en cambio, a Igrexa, respectando sempre aqueles casos especiais dunha esmerada preparación ambiental, cultural e relixiosa, considera que as condicións reais en que moitos noivos chegan ao matrimonio non son suficientes, e, polo tanto, se require unha axeitada preparación.

¿En que consiste esta preparación? Fundamentalmente consiste en: acoller os noivos e axudarlles a buscar na sinceridade e o diálogo o camiño a seguir; descubrirlles os valores humanos e transcendentais do amor, de maneira que sexa estable, permanente, indisoluble non só como «proxecto de vida» senón tamén «de por vida»; espertar, alimentar e madurar a súa fe; facer o posible para que se movan dentro dunha opción libre, consciente e sincera; poñelos en contacto con outras persoas para compartir outras experiencias con encontros a nivel persoal e comunitario; axudar a comprender e a vivir o rito da celebración sacramental.

En xeral, trátase dunha catequese prematrimonial segundo as distintas situacións persoais dos contraentes e segundo os distintos niveis en que se queira insistir:

- Catequese básicas sobre as verdades relixiosas fundamentais.
- Catequese ou curso prematrimonial sobre aspectos teolóxicos e morais do Matrimonio.
- Catequese litúrxicas sobre o Ritual do Sacramento do Matrimonio.

A preparación inmediata ao matrimonio. A preparación ao matrimonio é un proceso gradual e continuo que ten unha etapa remota (na infancia e adolescencia), outra próxima (o período de noivado) e unha inmediata (para os que están a punto de casarse). Mediante os cursos prematrimoniais preténdese espertar, alimentar e madurar a fe dos noivos para que reciban o sacramento do matrimonio de xeito consciente, voluntario e libre.

En calquera caso, non poden faltar nunca encontros persoais do sacerdote responsable cos contraentes para considerar os diferentes aspectos deste sacramento e da vida en familia.

Débese urxir, cada día máis, unha coidadosa preparación para o matrimonio. Porque as relacións interpersoais son nel complexas e profundas. Por outra parte, se se queren previr tantas situacións irregulares como hoxe se dan na vida matrimonial, non hai mellor camiño que este. Ademais, como lograr doutro modo aquela madurez humana e de fe que é necesaria para afrontar as responsabilidades familiares e sociais que comporta o matrimonio?

A preparación para o matrimonio non é só un período de tempo, senón un proceso gradual e continuo. Debe comezar no seo da familia e da Igrexa, coa mesma iniciación cristiá. Adquirir unha maior intensidade, mesmo con certa programación sistemática, nos anos de noivado. E culminar coa preparación inmediata e o Curso de preparación para o matrimonio. (do Directorio de Pastoral Familiar - Diocese de Santiago de Compostela), ou ben a preparación específica impartida polo párroco e/ou outros axentes de pastoral.

1.- Incorporación da certificación de bautismo no expediente matrimonial.- Vixiando pola necesaria seguridade xurídica da documentación que debe aportarse á tramitación do expediente previo ó matrimonio canónico, lémbrese ós Rvdos. Srs. Curas Párrocos e responsables de parroquias, que o noso dereito particular ten disposto que a partida ou certificación do bautismo debe adxuntarse ó expediente matrimonial, cando este non queda arquivado na parroquia propia na que conste inscrito o bautismo ou cando os expedientes se remitan desde a

parroquia de orixe a outra. A devandita certificación debe incluír as notas marxinais preceptuadas polo dereito, e a data da súa expedición debe estar dentro do semestre previo, segundo disposición da Sagrada Congregación de Sacramentos na «*Instrucción sobre expedientes matrimoniais*», de 29 de xuño de 1941 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, de 10 e 25 de novembro de 1941, pp. 173-193 e 197-217).

2.- Apertura do expediente.- Corresponde ó párroco de cada un dos contraentes (cfr. cc. 1066-1070) a preparación do expediente do seu fregués ou freguesa, así coma velar para que os noivos reciban a conveniente preparación pastoral. Cada contraente fará o seu medio expediente na parroquia onde teña o seu domicilio, ou cuasi-domicilio ou ó menos a residencia dun mes (c.1115).

O párroco da noiva, unha vez teña o expediente completo, será o que se relacione coa sección correspondente da Curia Diocesana. Cando a documentación matrimonial deba ser remitida a outra diocese, serán previamente enviados a este Arcebispado de Santiago de Compostela os expedientes matrimoniais orixinais e os documentos alí aportados.

Recórdase tamén que o noso dereito particular **segue outorgando certa preferencia á freguesía da noiva para abri-lo expediente matrimonial e/ou para que a voda se celebre nela**, aplicada esta preferencia dentro do contexto da lexislación común que contempla o c. 1115, quedando arquivados os expedientes orixinais na parroquia da noiva. Se algunha parella opta por celebra-la voda noutra parroquia distinta á da noiva, o párroco desta poderá remitir ó párroco en cuia freguesía se celebre o chamado ESTADILLO (cfr. BOA de Santiago, ano 1941, pp. 211-213), ou ben pasa-los devanditos expedientes, debidamente dilixenciados, para que sexan arquivados alí. Cando os expedientes saian da parroquia na que deberían ser conservados, estímase procedente que o sacerdote encargado dese arquivo deixe unha constancia de tal feito dentro do cartafol dos expedientes coa seguinte nota: «**Os expedientes matrimoniais de Don ... e Dona ... foron remesados á parroquia de ... porque alí tivo lugar a celebración da voda**», suñando data, mes e ano.

3.- Outros aspectos a ter en conta.- Canto queda disposto da partida de bautismo, servatis servandis, debe aplicarse á partida de defunción, no caso de viuvos/as que pasan a novas nupcias.

Coiden os Srs. Curas ser dilixentes, unha vez tivo lugar a celebración canónica da voda, para efectuar as comunicacións pertinentes que prevé a normativa vixente. **Cando a comunicación sexa do matrimonio dun viúvo/a ou dun matrimonio declarado nulo polo competente Tribunal Eclesiástico, de cara a evitar posteriores investigacións, cómpre que esa circunstancia sexa referenciada na comunicación.**

Tamén recordar que tanto as documentacións que veñen de parroquias doutras Dioceses como as que saen das parroquias da nosa Diocese para outras, deben ser dilixenciadas na Curia Compostelá.

Notas importantes: De cara a evitar dificultades ós contraentes cómpre cumprir por parte dos reitores de parroquias as seguintes indicacións:

- a) Non enviar a outras dioceses as certificacións bautismais e os informes de solteiría sen seren legalizados no Arcebispado. Con demasiada frecuencia están sendo devoltos eses documentos para a debida tramitación.
- b) Os expedientes matrimoniais non deben ser remesados ás outras dioceses; logo de ser tramitados na parroquia preséntanse no Arcebispado para proceder a face-lo pertinente ATESTADO, que terá de ser enviado a diocese na que será celebrado o matrimonio.
- c) Os pais, os irmáns e os parentes próximos non deben ser admitidos como testemuñas para cumprimenta-lo expediente matrimonial. Outra cousa é cando se tramita o expediente de solteiría por ausencias do domicilio.
- d) Procede que os expedientes e a documentación unida sexa estendida e presentada de forma correcta, ben sexa escrita a máquina ou a ordenador, ou ben sexa escrita a man, en cuxo caso convén facelo con caligrafía clara e intelixible.

4.- Arquivo e custodia do expediente matrimonial

a) Custodia do expediente. O responsable directo da garda e custodia do expediente será o párroco da noiva a tenor do dereito consuetudinario vixente na nosa diocese; a el ten que ser remitido o expediente orixinal do noivo coa debida antelación, é dicir, un mes antes da voda. Cando o matrimonio se celebre noutra parroquia, o párroco autorizante poderá enviar os expedientes orixinais a esa parroquia ou ben enviar o estadiño, coma xa se mencionou no apartado anterior. Nada obsta para que o párroco do noivo deixe no seu arquivo unha copia do expediente do seu fregués.

b) Documentación para outras dioceses. Tamén recordar que tanto as documentacións que veñen de parroquias doutras Dioceses coma as que saen das parroquias da nosa Diocese para outras, deben ser dolienciadas na Curia Compostelá.

Para evitar dificultades aos contraentes fai falta cumprir por parte dos reitores de parroquias as seguintes indicacións:

- a) Non enviar a outras dioceses as certificacións bautismais e os informes de soltería sen ser legalizados no Arcebispado. Con demasiada frecuencia están a ser devoltos eses documentos para a debida tramitación.
- b) Polo que respecta ao envío da documentación matrimonial a outras dioceses, a Conferencia Episcopal dispuxo: «**As copias dos expedientes matrimoniais destinados a outras Dioceses enviaranse a través da propia Curia diocesana, que será quen os transmita á Curia de destino**». (Cfr. CEE, Instrución/Orientacións acerca dos libros sacramentais parroquiais, de 18 de febreiro de 2010, en BOA de Santiago de Compostela, abril 2010, especialmente páx. 343 e o número 22).

Seguindo a tradición da nosa Diocese de Santiago de Compostela, mentres a disposición anterior non se vaia xeneralizando, dende a Curia poderase preparar o Atestado, que será enviado á Curia de destino.

5.- Certificacións Cívís nos Expedientes Matrimoniais

Coa finalidade de prever situacións delicadas que están aparecendo na tramitación das documentacións matrimoniais no intre de preparalos expedientes canónicos, ou, o que aínda é máis conflictivo, cando o matrimonio xa foi celebrado, cómpre que os encargados da tramitación soliciten coa debida antelación dos noivos que incorporen ós respectivos expedientes a certificación literal de nacemento expedida polo Rexistro Civil con data recente.

Cando as dúas partes, ou unha delas, tivera celebrado un matrimonio anterior, que fora declarado nulo ou houbo dispensa pontificia de matrimonio rato e non consumado se é matrimonio canónico, ou obtivo o divorcio se é matrimonio civil, **os contraentes aportarán a certificación literal de nacemento e a certificación literal do matrimonio anterior**, de cara a verificar se foron incorporadas as notas marxinais que prevé a vixente lexislación. Estas certificacións deberán ter unha data recente.

Asemade cómpre solicita-la presentación do informe de Fe de Vida e Estado para que conste no expediente matrimonial, **ademais de face-la tramitación do expediente canónico de liberdade e solteiría cando sexa procedente.**

6.- Celebración do matrimonio canónico de parte española con parte estranxeira

6.1.- Situacións delicadas atendendo á RESIDENCIA OU NON en España da parte estranxeira.

Todas elas necesitan unha tramitación especial que levará a cabo desde Vicaría Xeral, polo que o párroco respectivo non aceptará a fixación de data para a voda ata que os expedientes se atopen completos.

a) Cando a parte española pretenda casar con parte estranxeira que leve residindo en España máis de dous anos. Pode estar nalgunha destas situacións:

- Pertencer a un país da Unión Europea;
- Pertencer a algún país de fóra da unión Europea;
- Que a parte estranxeira estea bautizada na Igrexa católica;
- Que estea bautizada noutra Igrexa ou nunha Confesión proveniente da Reforma;
- Que non estea bautizada.

b) Que a parte estranxeira leve menos de dous anos de residencia en España. As figuras situacionais serían similares ás do apartado precedente.

c) Que a parte católica española pretenda casar con parte estranxeira non residente en España. Os casos situacionais serían do tenor do apartado a).

d) Que sexan dous estranxeiros que, tendo a documentación canónica e a civil do seu país respectivo, pretendan casar canonicamente en España.

Notas: *Primeira:* En cada un dos casos, o párroco da parte española solicitará instrucións concretas de Vicaría Xeral para a tramitación da documentación.

Segunda: Prestarase especial atención á documentación matrimonial de estranxeiros provenientes de fóra da Unión Europea.

6.2.- Situacións delicadas cando houbo un matrimonio anterior da parte estranxeira, seguido de divorcio.

Hai que prestar atención ao caso en que a parte non católica contraese un matrimonio anterior sexa civil ou relixioso porque, en principio este matrimonio é válido e non poden volver casar mentres subsista esa situación. Como é sabido, a Igrexa católica reconece como válido o matrimonio civil celebrado polos bautizados non católicos occidentais ou por dous non bautizados, así como o matrimonio civil que celebren entre si dous católicos que teñan abxurado formalmente da fe católica. Para acceder ao matrimonio canónico deberán tramitar a declaración de nulidade ante os Tribunais da Igrexa Católica. Caso diferente sería o matrimonio de dous acatólicos de rito oriental, que deberá ser analizado desde outras referencias canónicas.

Antes de proceder á apertura do expediente matrimonial da parte católica, o sacerdote informaralles que deben presentar en Vigairía xeral do Arcebispado a documentación seguinte:

A).- Documentación eclesial para bautizados: Se a parte estranxeira está validamente bautizada: (sexo na Igrexa católica ou nunha Igrexa non Católica ou ben nalgunha Confesión proveniente da Reforma):

- * Certificación actualizada do bautismo, legalizada pola correspondente Autoridade da súa Igrexa ou Confesión. Deberá presentarse acompañada da tradución ao castelán ou ao galego, por tradutor xurado.
- * Certificación de liberdade, solteiría e capacidade para contraer matrimonio canónico expedida pola competente Autoridade relixiosa, traducida ao castelán ou ao galego por tradutor xurado. A devandita certificación non será de data anterior a seis meses. Convén recordar que algunhas Igrexas e/ou Confesións da Reforma remiten aos testemuños emanados das Autoridades civís, non expedíndoas o Pastor.
- * Para os non católicos: prestar as caucións que norma a lexislación canónica, previa á concesión da licenza que outorgará o Ordinario para proceder a este Matrimonio Mixto. Cautións que tamén deberán prestar as partes cando unha non estea bautizada para dispénsaa do impedimento de disparidade de cultos.
- * Para deixar constancia das circunstancias, tramitaráselle na parroquia da parte católica o expediente supletorio.

B).- Documentación civil.- O estranxeiro/a debe presentar a seguinte documentación para que sexa recoñecida en Vigairía Xeral antes de sinalar data para a voda:

- * Certificación literal de nacemento, debidamente legalizada pola autoridade competente. Entregarase a certificación orixinal e a tradución ao castelán ou ao galego, por tradutor xurado; non anterior a tres meses.

- * Certificación de requisitos de capacidade para contraer matrimonio segundo a lexislación dese Estado, expedida polo Consulado ou Embaixada do seu País en España. Traducida como no caso anterior.
- * Certificación de liberdade e solteiría expedida pola Autoridade competente. Se o promotor residise no seu País dentro dos dous últimos anos, deberá presentar Certificación do Consulado ou da Embaixada que manifieste «se conforme á lexislación do seu País é necesaria ou non a publicación de Edictos, anunciando a pretensión de celebrar matrimonio». Traducido como nos casos anteriores.
- * Fotocopia do Pasaporte ou documento identificativo actualizados.
- * Tarxeta actualizado de residente en España.
- * Certificado de empadramento actual do concello dos dous últimos anos, así como fe de vida e estado.
- * No caso de que haxa divorcio e de que a sentenza estea ditada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar obter o exequatur pola Sala 1ª do Tribunal Supremo, ou do Xulgado que teña a competencia obxectiva e territorial.

NOTA: No Boletín Oficial de novembro de 2006 contéñense outras aclaracións, pp. 643-644. Así como no Boletín Oficial deste Arcebispado do mes de decembro de 2007 referente ás chamadas «vodas de conveniencia ou de compracencia». Tamén hai disposicións nos Boletíns Oficiais dos meses de xaneiro e febreiro de 2008.

7.- Resumen dos documentos necesarios para o expediente matrimonial

A) Para o expediente matrimonial de cidadáns españois:

1.- Documentación canónica:

- Partida de bautismo, non anterior a seis meses
- Soltería e liberdade, de data recente
- Testemuño acreditativo de preparación catequética
- Dispensa de impedimentos, caso de existir.

2.- Documentación civil:

- Certificado literal de nacemento, de data recente
- Certificado de empadramento dos DOUS últimos anos
- Fe de vida e estado, de data recente
- Fotocopia do DNI.

B) Para o expediente matrimonial de cidadáns estranxeiros:

- Certificado de nacemento legalizado ou apostillado e, no seu caso, traducido por tradutor oficial. A data dentro dos tres meses anteriores.
- Certificado de empadramento que xustifique os dous últimos anos de residencia
- Certificado de estado civil
- Certificado de capacidade matrimonial segundo a lexislación do seu Estado, con expresión de se é necesario ou non a publicación de Edictos
- Fotocopia do pasaporte
- Tarxeta de residencia.

NOTA: Para a documentación canónica, se a parte está bautizada na Igrexa Católica, debe presentar a documentación referida máis arriba, debidamente legalizada ou apostillada, e, no seu caso, traducida ó castelán ou galego por tradutor oficial.

Se a parte está bautizada noutra Igrexa ou Confesión non católica, solicitará a documentación na súa Igrexa e/ou Confesión, debidamente legalizada ou apostillada, e, no seu caso, traducida ó castelán ou galego.

C) Documentación civil para persoas divorciadas que desexan casarse pola Igrexa:

a) Se só houbo matrimonio civil, ademais do sinalado no apartado A, deberán presentar: Certificado literal do matrimonio anterior no que conste a disolución do mesmo por anotación á marxe do asento matrimonial.

No caso de que a sentenza de divorcio estea ditada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar que obtivo o executur da Sala 1.ª do Tribunal Supremo (ou do Xulgado de 1.ª Instancia competente).

b) Se houbo matrimonio canónico recordar que o divorcio civil non o dissolve, senón que será necesaria a declaración de nulidade con dúas sentenzas conformes dos Tribunais Eclesiásticos. A tenor do art. 80 do Código civil y 778 da Lei de Enxuízamento Civil, as resolucións dictadas polos Tribunais eclesiásticos sobre nulidade do matrimonio canónico ou as decisións pontificias sobre matrimonio rato e non consumado terán eficacia na orde civil se se declaran axustadas ó Dereito do Estado mediante resolución dictada por el Xuíz Civil competente.

8.- Presentación de documentación civil esixida polo Estado español cando os expedientes veñen do estranxeiro.

- 1) As parroquias e Curias diocesanas de fóra de España tramitarán o concernente ao ATESTADO MATRIMONIAL (ou documentación canónica).
- 2) A DOCUMENTACIÓN CIVIL será esixida polo sacerdote responsable da parroquia na que se celebrará o matrimonio canónico solicitado. Por esta circunstancia, ese sacerdote non poderá comprometer a data da voda ata tanto non teña no seu poder a documentación que esixe o Estado Español.
- 3) En España, o matrimonio canónico ten efectos civís (a diferenza doutras nacións). Polo cal, desde a Igrexa católica debemos ser respectuosos con esta lexislación.
- 4) Recibida a documentación civil (o mesmo que a canónica) na parroquia, a devandita documentación será recoñecida pola Vicaría Xeral do Arcebispado, máxime ao haberse acrecentado o fenómeno sociolóxico das chamadas «vodas de conveniencia».
- 5) A documentación civil requirida debe ser achegada tanto pola parte española como pola parte estranxeira e esta virá debidamente traducida por tradutor oficial e legalizada.
- 6) O estranxeiro que vén a España para casar canonicamente con parte desta nacionalidade ten que tramitar a documentación civil que esixe a lexislación española: partida literal do nacemento de data recente; certificado de requisitos de capacidade conforme á lexislación dese país para contraer matrimonio no estranxeiro; informe de liberdade e soltería así como da necesidade ou non da publicación de edictos para o matrimonio; certificación de empadramento (ou similar) dos dous últimos anos; fotocopia compulsada do pasaporte ou do D.N.I.
Estes documentos presentaranse legalizados e traducidos ao castelán ou ao galego por tradutor oficial. Para maior facilidade solicitarán a información na Embaixada de España nese país ou no Consulado.

- 7) Matrimonio canónico de dous estranxeiros en España: polo que respecta á lexislación civil poderán acollerse á lexislación vixente en España ou á lexislación propia do seu país (isto é á súa Lei persoal). Neste sentido exprésase o artigo 50 do Código Civil Español.

9.- Comunicación ao xulgado.

Con data 7 de xullo de 2008, Prot. N223/08, o Secretario Xeral da Conferencia Episcopal Española comunicaba ás Dioceses de España o Acordo alcanzado co Instituto Nacional de Estatística polo que se regula a comunicación de datos estatísticos sobre matrimonios canónicos.

O Encargado do Rexistro Civil solicitará aos contraentes os datos estatísticos que pide a lexislación cando acudan a inscribir o matrimonio no Xulgado.

Polo cal, ata que se elaboren novos impresos, os Párrocos, ao comunicar a celebración do matrimonio canónico ao Rexistro Civil, eliminarán a segunda folla, de cor verde, destinada ao Instituto Nacional de Estatística. Isto é, farase como na actualidade.

ANEXO 1. «VODAS DE CONVENIENCIA OU DE COMPRACENCIA»

Enténdese por «vodas de conveniencia ou de compracencia» o fenómeno sociolóxico polo cal inmigrantes chegados a España programan (ben eles directamente ou ben pola intermediación de grupos dedicados a estes mesteres) a celebración dunha voda con parte española, coa finalidade de obter o permiso de residencia e/ou de ampliálo, accedendo así máis facilmente a un contrato de traballo e a unha estancia prolongada.

Ante varias situacións irregulares que se están producindo segundo informacións provenientes doutras dioceses e as propias experiencias habidas no noso Arcebispado de Santiago de Compostela (o pasado mes de Novembro sete parellas provenientes do Levante español e de nixerianos presentáronse nunha parroquia urbana da nosa Diocese, achegando a documentación básica para casar, a resultas de cumprir o expediente canónico, tramitación que foi denegada), estímase necesario comunicar aos Srs. curas párrocos e encargados de freguesías:

Primeiro.- Detectouse a falsificación de certificacións de bautismo e de testemuños de solteiría. Ante estas circunstancias procede actuar con extrema cautela. Por iso é polo que soamente admitirase a documentación matrimonial que veña de Bispado a Bispado.

Segundo.- A xeneralización do fenómeno referido obriga a ser moi cautos na tramitación de expedientes matrimoniais daqueles inmigrantes que non teñan o domicilio ou permanencia estable na parroquia á que acoden para casar. Esta permanencia deberá ser acreditada mediante certificación do censo municipal. Constatáronse casos de inmigrantes que andaron «peregrinando» de parroquia en parroquia tratando de buscar un sacerdote que fóra «comprensivo e menos esixente». A parte española deberá tramitar o expediente na parroquia do seu domicilio

e desde o seu Bispado será reenviado ao Arcebispado de Santiago de Compostela o pertinente atestado canónico.

Terceiro.- A documentación civil da parte estranxeira deberá comprender: a) certificación literal, debidamente legalizada e traducida ao castelán ou ao galego por tradutor xurado; b) constancia dos requisitos de capacidade e testemuño da necesidade ou non de publicitar Edictos anunciando a pretensión de celebrar matrimonio, expedidos polo Consulado ou a Embaixada do respectivo Estado, tamén traducidos ao español ou ao galego por tradutor xurado, e que sexan de data recente; c) fotocopia compulsada do pasaporte e do permiso de residencia en España.

Esta documentación civil da parte estranxeira deberá ser presentada nas Oficinas da Policía, Sección de Estranxeiría, para verificar se os datos achegados son correctos e que non existe fraude de lei.

Cuarto.- Se a parte estranxeira está bautizada na Igrexa católica: a petición da documentación canónica actualizada farase desde o Arcebispado de Santiago de Compostela ao Bispado desa parte.

Se a parte estranxeira foi bautizada noutra Igrexa ou Confesión cristiá, unha vez recoñecida esa documentación en Vicaría Xeral, concretarase o procedemento a seguir. Pode consultarse: Boletín Oficial do Arcebispado de Santiago de Compostela: xaneiro de 2007, pp. 54-55; febreiro 2007, pp. 173-174 e 192-193.

Quinto.- Coas disposicións precedentes non se trata de «sancionar» á inmensa maioría dos inmigrantes que, neste fluxo histórico das correntes migratorias, aflúen a España, como multitude de compatriotas nosos, e ata de familiares, desprazáronse a outras partes do mundo en tempos non afastados. Trátase de defender a propia dignidade do inmigrante e de evitar a extorsión de grupos de presión.

Os inmigrantes seguirán atopando nas institucións da nosa Diocese as atencións humanas, pastorais e relixiosas que sexan propias da Igrexa católica.

Sexto.- Encarécese aos sacerdotes encargados da pastoral parroquial o fiel cumprimento das disposicións canónicas e da lexislación civil no referente ao matrimonio canónico, ao ter este efectos civís en España.

Sétimo.- Cando un cidadán/a estranxeiro/a solicite recibir o Sacramento do Bautismo na Igrexa católica, faise necesario aplicar as disposicións canónicas vixentes na nosa Diocese para procurarlle a debida preparación relixiosa e pastoral, tal como se contén no Boletín Oficial do Arcebispado de Santiago de Compostela do mes de Febreiro do ano 2003.

2. ANEXO. SÍNTESE DA ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA PARA O MATRIMONIO CIVIL

DOCUMENTACIÓN NECESARIA PARA INICIAR O EXPEDIENTE:

1. SOLTEIROS, MAIORES DE IDADE E ESPAÑOIS

- a)- Certificación literal de nacemento (solicítase no Rexistro Civil do lugar de nacemento).
- b)- Fe de vida e estado (solicítase no Rexistro Civil do lugar de residencia).
- c)- Certificación de empadramento da poboación onde residisen os dous últimos anos (solicítase nos Concellos correspondentes).

2. DIVORCIADOS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal de matrimonio onde conste a anotación marginal do Divorcio (solicítase no Rexistro Civil do lugar de matrimonio).
- b) Testemuño da Sentencia de Divorcio, en onde conste a firmeza da mesma (solicítase Xulgado no que se promoveu o Divorcio).

3. VIÚVOS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal do matrimonio (solicítase no Rexistro Civil do lugar do matrimonio).
- b)- Certificación literal de Defunción doutro cónxuxe (solicítase no Rexistro Civil do lugar da defunción).

4. ESTRANXEIROS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal de nacemento, debidamente legalizada e traducida ó castelán, polas autoridades competentes.
- b)- Certificación do Consulado ou Embaixada do seu país en España, na que se especifiquen cales son os requisitos de capacidade para contraer matrimonio, segundo a lexislación actual.
- c)- Se o promotor residise no seu país dentro dos dous últimos anos, deberá presentar certificación do Consulado ou Embaixada que determine se conforme á lexislación do seu país é necesario ou non a publicación de Edictos, anunciando a pretensión de celebrar matrimonio.
- d)- Fotocopia do DNI ou do Pasaporte.
- e)- Testemuño actualizado de residencia en España ou tarxeta de residencia.
- f)- Fe de vida e estado ou equivalente.
- g)- Certificado de empadramento dos dous últimos anos.

OBSERVACIÓNS

No suposto de que a sentenza de Divorcio estea dictada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar ter obtido o *execuatur* pola Sala 1ª do Tribunal Supremo ou do Xulgado que teña a competencia obxectiva e territorial.

1.7. CELEBRACIÓNS CULTUAIS E LITÚRXCAS EN LINGUA GALEGA

Para xeral coñecemento, relaciónanse seguidamente o estado das edicións litúrxicas en galego:

Misal Romano

Misal Romano (Edición en tamaño máis manual)

Misal Romano. Propio das dioceses de Galicia.

Ritual do Bautismo de nenos.

Ritual da Confirmación.

Ritual das Exequias.

Cantoral para a celebración das Exequias.

Ritual para os ministerios do Lector e do Acólito.

Ritual do Matrimonio.

Ritual das Ordenacións.

Directorio e ritual para os Ministros Extraordinarios da Eucaristía.

Cantoral Litúrxico Galego. Dez anos de encontros de música relixiosa en Pontevedra. (Cassettes, Partituras, Letras).

Leccionario I. Ciclo A.

Leccionario I. Ciclo B.

Leccionario I. Ciclo C.

Leccionario II (*). Feiras de Advento, Coresma e Pascua.

Leccionario II.(**) Feiras do tempo ordinario.

Leccionario III. (*) Propio dos Santos.

Leccionario III (**). Misas rituais, votivas e por algunhas necesidades

Diurnal.

Oración dos fieis.

Oracional Galego

A Santa Misa (tríptico para os fieis coas respostas da Misa).

1.8. ABANDONO DA IGREXA CATOLICA.

a) **Procedemento.**- Cando un párroco reciba unha comunicación formal e suficientemente acreditada dun fregués notificándolle o seu abandono da Igrexa Católica ou pedíndolle «que o borre do libro de Bautizados», remitirá esa comunicación á Vicaría Xeral do Arcebispa-do. Desde esta enviarase fotocopia á parroquia de bautismo para a súa debida conservación no Arquivo Parroquial e daranse as oportunas dis-posicións para que quede constancia dese abandono. Como a pertenza á Igrexa é unha opción libre, en virtude dese abandono o bautizado rompe a plena comunión coa Igrexa Católica e mentres estea nesa situa-ción non poderá acceder ós Sacramentos e Sacramentais; tamén non poderá ser padriño ou madriña en bautismos e confirmacións; para con-traer matrimonio con persoa católica necesitará licenza do Ordinario, e no seu falecemento non contará con exequias eclesiásticas, a non ser que antes da morte teña dado algún sinal de arrepentimento; así mesmo, non poderá ser admitido validamente nunha asociación oficial da Igre-xa Católica.

b) **Tramitación do expediente.**- De conformidade coas Orienta-cións da Xunta Episcopal de Asuntos Xurídicos, o procedemento se-guirase ante o Ordinario propio, que é o lugar do domicilio, cuasi-do-micilio ou lugar de residencia (c. 107), para facilitar o encontro co fiel e establecer o necesario diálogo pastoral. Se a petición de abandono se re-cibise na diocese de orixe ou na parroquia do bautismo, trasladarase, a través da Curia diocesana, á diocese de residencia. O procedemento realizarase na diocese, ante o Ordinario ou a persoa por el designada, e non nas parroquias.

c) **Expedición de Certificación.**- Para expedir algunha certifica-ción da partida dunha persoa que teña renunciado formalmente á Fe Ca-tólica e así haxa constancia no acta bautismal, *é necesario que sexa so-licitada por escrito polo propio titular, debidamente acreditado, ante o Vicario Xeral.*

d) **Fórmula de Comunicación.**- Cando un católico/a renuncia formalmente á Fe Católica e así conste en nota marxinal, a información que se faga ó sacerdote doutra parroquia quedará redactada da seguinte forma: «**Consultados os datos obrantes neste arquivo parroquial non consta que Don..... (ou Dona.....) pertenza na actualidade á Igrexa Católica**».

e) **Protección de Datos de Carácter Persoal.**- A *Lei Orgánica 13/1999, de 13 de decembro, de Protección de Datos*, norma unha serie de disposicións que é necesario ter en conta polos usuarios de soportes informáticos. Cómpre observar con precisión as *Recomendacións* emanadas da Xunta Episcopal de Asuntos Xurídicos, publicadas no B.O.A. de Santiago, novembro de 2004, pp. 547-553, é tamén as *recomendacións* sobre Protección de Datos que publicou o Director da Oficina Diocesana de Socioloxía e Estatística no B.O.A. de Santiago, decembro de 2004, pp. 639-641.

2. PARTE ADMINISTRATIVA

2.1.- Visita arciprestal

Dispónse que os Srs. Arciprestes fagan a Visita Arciprestal ás parroquias do seu distrito ó longo do ano 2008, remesando á respectiva Vicaría Territorial un informe do estado do arquivo parroquial e da vida pastoral de cada unha das freguesías. As parroquias das que son titulares os Srs. Arciprestes serán visitadas polo Sr. Vicario Episcopal Territorial respectivo. Preténdese que a visita vaia máis alá dun mero formulismo; para iso tratarase de coñecer-la vivencia pastoral da parroquia e a súa inserción no Plano Pastoral Diocesano. No vixente Estatuto do Arcipreste incorpórase un ANEXO co esquema dos puntos que debe ter en conta a devandita visita.

A administración económica das parroquias e entidades afectadas será contrastada anualmente polo arcipreste, a quen corresponde o deber e o dereito de que se cumprimenten e garden convenientemente os libros parroquiais, se administren con dilixencia os bens eclesiásticos e se conserve a casa parroquial coa debida atención (c. 555,1.3º e Estatuto do Arcipreste da Diocese de Santiago).

2.2.- Atención ás parroquias vacantes

Perante moitos séculos á atención urxente canónico-pastoral as parroquias vacantes ou a aquelas que a imposibilidade do sacerdote non lle permitía actuar estivo prestada pola benemérita institución do «Sacerdote Sacramentario» polo que respecta a nosa Diocese con gratitude queda constancia das seguintes disposicións: Circulares de 30 de outubro de 1902; 10 de decembro de 1908; 28 de febreiro de 1919, e apartado 4 das Normas para a provisión do Oficio Parroquial na Arquidiocese de Santiago de Compostela do B.O.A. de abril de 1993, pp. 247 e 259.

A modificación substancial das circunstancias históricas, a carencia de sacerdotes, a necesidade de agrupar varias freguesías nunha unidade

parroquial (aínda que conservando cada unha a súa personalidade xurídica) conlevan a necesidade de modificar o réxime desa atención dispoñendo que nesas situacións de urxencia asuma inicialmente o Arcipreste á atención canónico-pastoral, ata tanto o Prelado Diocesano non proceda a nomear Administrador Parroquial, en caso de haber vicario parroquial, por disposición canónica este asume a devandita atención. O apartado 2.3 do Estatuto do Arcipreste concreta estas atribucións.

2.3.- Presentación das contas parroquiais

Para que a economía da diocese teña a transparencia necesaria e tamén para lograr que a Administración diocesana poida presentar uns balances e presupostos debidamente consolidados de toda a diocese, cómpre que tódalas e cada unha das institucións eclesiásticas que teñan personalidade xurídica pública e estean baixo a xurisdicción do Bispo diocesano cumpran coa obriga de presentar anualmente as contas, segundo determina o c. 1287. Neste sentido, é xa práctica diocesana que nos comezos de cada ano a Delegación Diocesana de Economía solicite o cumprimento desta obrigación, cada vez de máis obrigado cumprimento dadas as esixencias das autoridades civís.

Así mesmo, os administradores deben render contas ós fieis acerca dos bens que estes entregan á Igrexa (c. 1287.2).

2.4.- Libretas bancarias co CIF do Arcebispado

As contas bancarias que conteñen os fondos parroquiais terán o CIF do Arcebispado de Santiago de Compostela e non un número do DNI do sacerdote ou doutra persoa. Nesta libreta deberán ser anotados todos os ingresos e gastos da entidade. Con esta disposición trátase:

- a) de diferenciar o que é propio da entidade do que é propio do sacerdote;
- b) e, polo mesmo, evitar diferenzas de interpretación cos familiares do sacerdote en caso de falecemento e/ou de incapacidade dispositiva. A titularidade dos depósitos e contas da Igrexa ou do San-

tuario debe ser sustentada por esa persoa xurídica, e, en ningún caso, por outras persoas físicas, sexan estes fondos conservados en cartillas de aforro, contas correntes, valores do Estado, etc..

2.5.- Depósitos en Parroquias.- En orde a unha mellor administración do patrimonio financeiro, cada entidade poderá ter na súa conta bancaria corrente unha cantidade que será concretada anualmente polo Sr. Ecónomo diocesano. Os depósitos financeiros que sobrepasen o importe sinalado, serán ingresados na Administración Diocesana ó nome da Parroquia ou do Santuario, coas garantías necesarias de rendibilidade a favor da entidade titular. Caso de ser necesario, a entidade titular poderá dispoñer destes fondos, total ou parcialmente, se os necesita, previo escrito dirixido ó Sr. Arcebispo.

2.6.- Concesións de axudas e subvencións.- Para acceder ás subvencións e/ou ás axudas provenientes dos fondos diocesanos, é necesario, ademais da correcta tramitación do expediente, ter presentado as contas dos exercicios anteriores e ter actualizado o abono da cota institucional que afecta ó Instituto de Sustentación do Clero (ISC). A cantidade concedida será remesada á libreta subliñada no apartado 2.4.

2.7. Arquivos parroquiais

Encaréceneselles ós encargados e responsables dos arquivos parroquiais que se esmeren en prestár-lle-los coidados axeitados para evita-la perda ou destrución dos libros ou documentos obrantes nos mesmos, así como ter ó día as anotacións e asentos.

No ano 1977 dispúxose que se fosen concentrando no Arquivo Histórico Diocesano os arquivos parroquiais cos libros e documentos anteriores ó ano 1.900. (cfr. BOA de Santiago de Compostela 1975, pp. 225-226; ano 1976, pp. 435-437; ano 1977, p. 536).

É de todos coñecido que cada vez son máis as parroquias que non teñen sacerdote residente e que, por unha parte as reitorais deshabitadas carecen das necesarias medidas de seguridade, e por outra as reitorais

habitadas non sempre dispoñen de espazos apropiados para concentrar alí os diversos arquivos que ten ó seu cargo o sacerdote. Para remediar esta situación, proseguirase a campaña de recolle-los arquivos parroquiais coa finalidade de incorporar ó Arquivo Histórico Diocesano os libros e documentos anteriores ó ano 1900 existentes nos arquivos parroquiais. Nestes testemuños documentais temos un patrimonio que prioritariamente é do pobo cristián, pero que tamén ten a súa incidencia na sociedade civil. Axudando a conserva-lo recibido, seguimos facendo presente a memoria histórica.

Nos arquivos parroquiais, a tenor do c. 535, procurárase coidar con esmero os libros parroquiais de bautizados, de matrimonios e de defuntos, debendo o párroco ou encargado do arquivo facer con dilixencia as anotacións prescritas nos cc. 877.1, 895, 535.1.2, 1121, 1182. Ós libros anteriores débeseles engadir por dereito particular: libro de culto e fábrica, de inquilinato, de confirmados, e de confrarías, así como copia dos documentos que acreditan a titularidade dos bens. A devandita relación deberá ser complementada cun libro específico para reseñar as Visitas Pastorais e outros acontecementos parroquiais de singular releve. Tamén se conservarán os expedientes relativos á celebración dos sacramentos, licencias para dar sepultura en cemiterios parroquiais, relación de expedición dos títulos de usufruto para sepulturas subterráneas e/ou para panteóns aéreos. Igualmente cómpre lembrala obriga de conserva-los Boletíns Oficiais do Arcebispado e encadernalos axeitadamente. As parroquias que non teñan sacerdote residente non recibirán a partir de agora o Boletín Oficial do Arcebispado.

Lémbrales ós encargados dos Arquivos Parroquiais a obriga de asentar nos libros correspondentes as partidas sacramentais, procurando facelo con pluma e tinta indeleble, con letra clara e fidelidade nos datos. O feito de non asenta-las partidas nos libros ou deixando constancia dos datos soamente no ordenador, é un grave incumprimento dunha parte do Ministerio Parroquial e pode ademais causarlles ós fieis serios prexuizos. Os Sres. Arciprestes vixiarán con frecuencia o cumprimento desta disposición.

2.8.- Expedición de certificaciones, informes, etc.

O sacerdote encargado do arquivo parroquial é o responsable de velar polo coidado dos libros e documentos obrantes no mesmo, así como de acreditar axeitadamente a expedición das certificacións e informes solicitados por persoas interesadas. Desde hai algún tempo conséntase como unha «delegación» desta responsabilidade administrativa en persoas que non están debidamente acreditadas nin son suficientemente coñecidas na Curia Diocesana. O asinamento (i.e. a firma) dos documentos expedidos debe ser cometido específico do sacerdote responsable do arquivo; se ten un laico en funcións de secretario, deberá comunicarlle á Curia os datos identificativos e a rúbrica que emprega usualmente. «Non fan fe as inscricións orixinais non firmadas, os testemuños ou certificacións non expedidos con firma e selo, nin as copias non conformadas nin visadas» (cfr. Tomás Muníz Pablos, *Procedimientos Administrativos* 111, Sevilla 1926, p. 300).

2.9.- Instituto de Sustentación dos Clérigos (ISC)

A aplicación á nosa diocese das disposicións previstas nos cc. 1272 e 1274.1 do vixente CIC, referente ós Igregarios e outros bens afectados ó sustento dos cregos ó servizo da diocese conlevará unha transformación radical da forma usual de como vimos actuando desde tempo inmemorial. Estes canons, en sintonía cos principios do Concilio Vaticano II, introducen profundas innovacións ó transcenderen o chamado «sistema benefical» en favor dunha concepción ministerial dos sacerdotes. Na vixente normativa canónica rómpese o nexo que tradicionalmente existía entre o oficio canónico e o dereito a percibir as rendas anexas ó oficio polo dote. Hoxe ningún eclesiástico vive do que renda o beneficio, senón que vive do que se lle retribúe como contrapartida á prestación do seu servizo ministerial. As rendas orixinadas polos bens beneficiais están destinadas a complementar a gratificación que se lles pasa ós sacerdotes para constituír a remuneración congrua dos clérigos ó servizo da diocese.

As experiencias levadas a cabo na nosa diocese durante os pontificados de Mons. Don Ángel Suquía Goicoechea e de Mons. Don Antonio María Rouco Varela, coas denominadas «explotacións económicas modernas», necesitan ser retomadas e ser aplicadas ó conxunto dos bens que teñen como función axudar ó sostemento dos cregos, de xeito que se manifeste a solidariedade entre as institucións e as persoas. As reformas feitas enmárcanse dentro dos criterios que contempla o «Segundo Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española sobre Normas Complementarias ó Novo Código de Dereito Canónico» (cfr. BOCEE 2, 1985, pp. 6065) e restante normativa emanada da mesma. A acomodación da nosa praxe tradicional á normativa canónica vixente foi estudada polo Consello Presbiteral ó longo de diversas sesións perante os anos 1997 e 1998, propostas que foron sancionadas polo Arcebispo, Mons. Don Julián Barrio Barrio, en Decreto asinado o 18 de novembro de 1998, complementadas logo por outro Decreto asinado polo Arcebispo o 26 de xaneiro de 1999 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 1998, pp. 645-660, e BOA de Santiago de Compostela, xaneiro 1999, pp. 36-43). A Delegación Diocesana de Economía está a considerar a actualización do Decreto de 26 de xaneiro de 1999.

Mentres esta nova Normativa vai sendo aplicada (isto conleva analizarla natureza xurídica dos bens tradicionalmente afectados ó sostemento dos clérigos), pídeselles ós párrocos e responsables de parroquias coiden adecuadamente as documentacións e escrituras dos bens inmobles e mobles, impidan a introdución de servidumes; vixíen a defensa das augas de regadío e das traídas das reitorais, estean atentos á lexislación sobre os arrendamentos e procuren ter ó día os contratos de aluguer ou arrendamento; presten especial atención cando se elaboren as Normas Urbanísticas nos respectivos Concellos, etc.

A Delegación Diocesana de Economía está a abordar un amplo proxecto para inscribir no Rexistro da Propiedade os bens eclesiásticos, polo que se roga a máxima colaboración dos sacerdotes.

2.10.- Xubilación dos sacerdotes.

Por Acordo da Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española, do mes de novembro de 1994, os sacerdotes diocesanos que teñan cumpridos 65 anos de idade e reúnan os requisitos regulamentarios que contempla a vixente lexislación poderán solicita-la xubilación civil, acolléndose ós beneficios do Réxime da Seguridade Social do Estado. Esta xubilación civil obtida ós 65 anos non conleva a xubilación canónica, á que se accederá unha vez cumpridos os 75 anos, momento no que, di o Art. 3 do devandito Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española: «A xubilación canónica dos presbíteros procederá segundo a lexislación prevista no c. 538,3 para os párrocos». Cando haxa de mediar **proposta** do Ordinario para que a Administración Pública proceda ó nomeamento dun sacerdote para o servizo dalgunha actividade docente ou de convenio administrativo, esa **proposta non se fará se o sacerdote ten cumpridos os 65 anos.**

3. INTERVENCIÓNS EN CEMITERIOS PARROQUIAIS

Con relación á problemática que se está presentando nestes cemiterios, é necesario que os señores curas con cargo parroquial recorden os seguintes aspectos da vixente lexislación:

1.- *Lexislación canónica*. Está contida nos cc. 1240-1243 do vixente *Código de Dereito Canónico* e nas *Normas Xerais sobre cemiterios parroquiais da diocese de Santiago de Compostela* (cfr. BOAS de Santiago de Compostela, 1981, 290-295). Resúmese o máis principal:

- a) Para que un cemiterio poida te-la condición de cemiterio parroquial *católico debe cumprir-los seguintes requisitos: que o terreo sexa propiedade da Igrexa Católica; que reúna as condicións esixidas tanto pola lexislación canónica como pola civil vixente en cada momento; sexa administrado, coidado e conservado baixo a vixilancia da Igrexa.*
- b) Non se autorizará a construción ou ampliación dun cemiterio parroquial en terreos de propiedade de persoas, institucións ou asociacións distintas da Igrexa parroquial ou diocesana. Tampouco se autorizará a construción dun cemiterio parroquial en terreos cedidos por testamento ou con promesa de entrega ou en masas comúns procedentes da Concentración Parcelaria ou similares, mentres a Igrexa non adquira a plena posesión dos mesmos. Así mesmo non será autorizada a construción de panteóns ou de sepulturas soterradas en terreos particulares, anexos ó cemiterio, co fin de incorporalos posteriormente.
- c) A administración dos cemiterios parroquiais correspóndelle ó Párroco, asistido polo consello parroquial de economía. A asesoría técnica é competencia da Delegación Diocesana de Economía e da Comisión de Arte Sacra. O párroco e o consello parroquial darán as oportunas orientacións para a conservación e o coidado dos cemiterios, determinando as aportacións económicas dos propietarios de panteóns.
- d) Para a construción, ampliación ou reforma dun cemiterio parroquial requírese a licenza escrita do Ordinario, previos os trámites

que contempla o art. 13, apartados 2 e 3, das Normas Xerais da diocese.

- e) A concesión de títulos de usufruto axustarase ós arts. 15-18 das Normas Xerais da diocese. As solicitudes serán firmadas directamente polos propios interesados; esta esixencia administrativa trata de evitar posteriores reclamacións, como, p.e. «que o párroco non transmitiu axeitadamente a petición do solicitante», etc. No informe, o sacerdote encargado do cemiterio parroquial especificará o número da parcela que se constrúe, e elaborará, se non o ten xa presentado na Curia, un sinxelo plano do cemiterio no que se detallan as parcelas *ocupadas*, as *edificables*, e as que deben quedar *libres*.
- f) Cando a construción ou ampliación do cemiterio se leve a cabo en terreos pertencentes a fincas do igrexario, o importe dos solares dos panteóns e/o das sepulturas soterradas pasará ó Instituto para o sostemento dos cregos, aínda que para a fábrica do templo poderá ser incorporada unha cantidade adicional.

2.- *Lexislación Civil*.- Na actualidade esta Lexislación está contida no *Decreto 134/1998, do 23 de abril, sobre policía sanitaria mortuoria*, provinte da Consellería de Sanidade e Servizos Sociais (cfr. Diario Oficial de Galicia (D.O.G) do 11 de maio de 1998. Tamén convén prestar atención á Lei 8/1995, de 30 de Outubro, do *Patrimonio Cultural de Galicia* (cfr. D.O.G. de 8 novembro de 1995) e ás Normas Complementarias e Subsidiarias do Planeamento das Provincias de A Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra (cfr. D.O.G. de 19 xuño de 1991, especialmente o Art. 30.2.b).

2.1.- Artigo 51 do devandito Decreto: «**Documentación de expedientes para a autorización de nova construción e ampliación de cemiterios.**

1.- Os expedientes para a autorización de nova construción e ampliación dos cemiterios serán instruídos polos concellos. O expediente deberá contar coa seguinte documentación:

- a) Instancia da entidade propietaria.
- b) Lugar de radicación.
- c) Informe urbanístico favorable do Concello.
- d) Autorización da Consellería de Política Territorial, Obras Públicas e Vivenda, nos supostos en que esta sexa preceptiva, de conformidade co disposto no Artigo 74.4º da Lei 1/1997, do 24 de marzo, do solo de Galicia.
- e) Informe xeolóxico favorable dos terreos, profundidade da capa freática, dirección das correntes de augas subterráneas, permeabilidade do terreo e demais características que acrediten que non hai perigo de contaminación de ningún establecemento de auga.
- f) Memoria e planos subscritos por técnico competente nos que se farán consta-la extensión e capacidade previstas, distancia mínima en liña recta a construción existente mais próxima ou terreo urbanístico apto para ela, comunicación coa zona urbana, distribución de distintos servizos, recintos, edificios e xardíns, e clase de obra e materiais que se han de empregar nos muros de cerramento e nas edificacións.

O Artigo 54 di: «**Proxecto de ampliación.** Para a aprobación dun proxecto de ampliación dun cemiterio existente teranse que observar os mesmos trámites e condicións que para os de nova construción, excepto no referente á distancia prescrita no Artigo 47 para aqueles cemiterios autorizados antes da entrada en vigor do presente Decreto, da que quedan eximidos, así como do establecido no punto d) do Artigo 51. Respecto dos exceptuados emitirá informe preceptivamente a Dirección Xeral de Patrimonio Cultural e non a Consellería de Política Territorial». Pola súa parte o citado Artigo 47 refírese á «**Zona de protección:** Arredor do solo destinado á construción dun novo cemiterio establecerase coma zona de protección una franxa de 50 mts. de longo totalmente libre de todo tipo de construción, medida a partir do peche exterior do cemiterio». O Artigo 63 contempla nos seguintes termos o referente ó «**Libro Oficial**» dispoñendo: «Os lugares especiais e os cemiterios de tales características, en virtude das licencias legais corres-

pondentes, disporán dun libro oficial onde se inscribirán os datos que se determinen regulamentariamente».

2.2.- A Administración civil entende por **AMPLIACIÓN** dun cemiterio: «A extensión fóra dos seus muros de peche, con inmediatez física deles, ou o aumento do número total de sepulturas previstas no proxecto inicial» (Artigo 3). No Boletín Oficial do Arcebispado do mes de Outubro de 1999, pp. 619-633, atópase publicado o devandito Decreto 134/1998, do 23 de Abril, sobre Policía Sanitaria Mortuoria, e mais unhas aclaracións provenientes da Vicaría Xeral.

2.3.- Cómpre ter moi presentes as esixencias que plantexa para as ampliacións e outras construcións a «*Lei 9/2002, de 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia*». O proxecto de modificación de varios artigos está actualmente no Parlamento de Galicia. A lei reformada do ano 2010 mellorou algo esta situación, pero quedan aínda serias limitacións.

2.4.- **Problemática recente nalgunhas ampliacións.** - Preséntase cando as ampliacións se proxectan en masas comúns ou fondos provenientes da concentración parceira. Nestes casos as administracións civís veñen acudindo á figura xurídica dunha «**cesión-concesión demanial**» que como máximo podería chegar aos 75 anos (cfr. Lei 33/2003, do 3 de novembro, do patrimonio das Facendas Públicas, especialmente nos artigos 67, 71, 93, 137 e art.º 77 do R. D. 1372/1986, do 13 de xuño).

Esta cesión-concesión nesos termos oponse á praxe tradicional e á normativa diocesana que vén esixindo dende tempo inmemorial «que o cemiterio parroquial novo e/ou a ampliación se faga en terreo que sexa de titularidade dominical da Igrexa Católica». Proseguirase a reflexión doutrinal sobre este tema novo.

4. ANOTACIÓN DOS ENTERRAMENTOS NOS LIBROS SACRAMENTAIS DA PARROQUIA

4.1.- Para seguir conservando a fiabilidade histórica dos nosos libros sacramentais, é necesario que o Sr. Cura reitor da freguesía inscriba no libro de defuncións os enterramentos dos seus fregueses, deixando constancia no asentamento ou partida se o sepelio tivo lugar no cemiterio parroquial, ou no cemiterio municipal, ou no cemiterio veciñal (caso de existir tamén na parroquia estes últimos). Igualmente quedará constancia de todos aqueles enterramentos de fieis católicos provenientes de outras parroquias e que reciban sepultura ben no cemiterio parroquial ou ben en cemiterios propios de algunha outra entidade (p.e., Concello, Asociacións, etc.), sempre que as familias afectadas fagan a pertinente comunicación de datos.

4.2.- **Asento de incineracións.-** Coa finalidade de deixar o oportuno testemuño procede que no correspondente folio do libro actual de defuncións fágase unha anotación á marxe, que poderá ter dúas redaccións: a) Cando as cinzas se depositan no panteón ou sepultura familiar: *«O cadáver de D./D.^a ..., fillola de D. ... e D.^a ..., de ... anos de idade, foi incinerado o día ... de ... do ano ... e as súas cinzas foron depositadas no cemiterio desta parroquia»*. b) Se as cinzas foron esparexidas: *«O cadáver de D./D.^a ..., fillola de D. ... e D.^a ..., de ... anos de idade, foi incinerado o día ... de ... do ano ... e as súas cinzas foron esparexidas»*.

O Ritual de Exequias nas páxinas 263-271 contempla a celebración das exequias en caso de cremación do cadáver.

5. CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO CULTURAL DA IGREXA

Ó longo dos séculos, e dentro das súas posibilidades económicas, a Igrexa, creou, conservou e transmitiu un valioso Patrimonio Cultural, certamente ó servizo da Fe Cristiá, pero tamén aberto ós valores da Arte, da Cultura, da Historia, etc. Desde hai anos, as Autoridades Cívís, os expertos e a sociedade en xeral séntense tamén motivados para que ese Patrimonio poida ser conservado e ofrecido á consideración do pobo. Por este motivo, recórdaselles os cregos encargados da súa custodia que non procedan á realización de reformas ou de restauracións sen o debido asesoramento técnico dos Organismos competentes e a preceptiva autorización diocesana. Cando sexa necesario recadar informes e/ou licencias da Consellería de Cultura para as intervencións que se teñan que levar a cabo, a tramitación farase desde a Comisión Diocesana de Arte Sacra ós Organismos competentes da Xunta de Galicia. Tanto a lexislación canónica coma a civil tratan de protexer este Patrimonio e recordan a seria responsabilidade dos encargados da súa custodia.

6. OUTRAS DISPOSICIÓNS ANTERIORES

- *Celebración do matrimonio canónico con estranxeiro/a* (BOA de Santiago de Compostela decembro 1998, p. 663).
- *Celebracións Litúrxicas en Sábado Santo* (BOA de Santiago de Compostela 1989, p. 77).
- *Certificacións civís nos expedientes matrimoniais* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, novembro 2002, p. 687; idem, novembro 2004, p. 565).
- *Circular do Ministerio de Xustiza sobre duplicidade de matrimonios* (BOA de Santiago de Compostela 1986, p. 82).
- *Decreto de Constitución do Instituto Canónico para o Sostemento dos Clérigos* (BOA de Santiago de Compostela decembro 1998, pp. 645-660).
- *Decreto de homologación de títulos de párroco* (BOA de Santiago de Compostela 1994, pp. 467-468).
- *Decreto de retribucións: Normativa diocesana para o ano 1999 en materia económica* (BOA de Santiago de Compostela xaneiro 1999, pp. 36-43).
- *Decreto sobre actualización dos Aranceis Diocesanos e Normas Litúrxicas* (BOA de Santiago de Compostela 1980, pp. 43-50).
- *Decreto sobre Cemiterios Parroquiais* (BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 290-295).
- *Directorio Diocesano de Confirmación* (BOA de Santiago de Compostela 1987, pp. 531-547).
- *Documentación Canónica para a admisión á Primeira Comunión* (BOA de Santiago de Compostela 1996, p. 281).

- *Disposiciones de Vicaría General*, (BOA. de Santiago de Compostela, noviembre 2008, pp. 655-668, e en galego, idem, 671-685).
- *Disposicións para o ano 2005* (cfr. BOA. de Santiago, xaneiro 2005, pp. 42-68)
- *Disposicións para o ano 2006* (cfr. BOA. de Santiago, xaneiro 2006, pp. 27-66).
- *Disposicións para o ano 2007* (cfr. BOA. de Santiago, xaneiro 2007, pp. 29-73; febreiro 2007, pp. 150-193).
- *Disposicións para o ano 2008* (cfr. BOA. de Santiago, xaneiro 2008, pp. 36-82; febreiro 2008, pp. 164-209).
- *Documentación Canónica para la admisión a la Primera Comunión*, (BOA de Santiago de Compostela 1996, p. 281).
- *Expediente matrimonial e partida de Bautismo* (BOA de Santiago de Compostela 1996, p. 682 e BOA de Santiago de Compostela 1997 p. 596).
- *Expedientes matrimoniais e certificacións* (BOA. de Santiago, novembro 2007, pp. 780-784).
- *Lexislación da Comunidade Autónoma de Galicia sobre Cemiterios* (BOA de Santiago de Compostela 1999, p.p. 619-632) e unhas aclaracións provenientes da Vicaría Xeral (idem, p. 633).
- *Matrimonio con parte non bautizada na Igrexa Católica* (cfr. BOA. de Santiago, novembro 2006, pp. 643-644).
- *Matrimonios Mixtos*: Motu Proprio do papa Paulo VI polo que se establecen Normas sobre os matrimonios mixtos, de 31 de marzo de 1970 (BOA de Santiago de Compostela 1970, pp. 256-264) e Normas da Conferencia Episcopal Española sobre esa mesma materia (BOA de Santiago de Compostela 1971, pp. 82-88).

- *Ministro do Sacramento da Confirmación* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2000, pp. 642-643; idem, novembro 2002, pp. 684-685; idem, BOA. novembro 2004, pp. 560-562).
- *Normas para a provisión do Oficio Parroquial na Arquidiocese de Santiago de Compostela* (BOA de Santiago de Compostela 1993, pp. 238-264).
- *Normativa diocesana sobre fotografías nos actos de culto* (BOA de Santiago de Compostela 1990, pp. 432).
- *Nota da Vicaría Xeral sobre o Bautismo de nenos* (BOA de Santiago de Compostela 1982, pp. 107-108; véxase tamén «Instrucción sobre o Bautismo de nenos» da Congregación para a Doutrina da Fe, de 20 de outubro de 1980, en BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 30-42).
- *Nota sobre cuestións nos templos* (BOA de Santiago de Compostela 1996 p. 281).
- *Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2003, pp. 587-597).
- *Orientacións para a Iniciación Cristiá de persoas maiores de 7 anos non bautizadas* e Decreto do Sr. Arcebispo (textos en castelán e galego: BOA de Santiago de Compostela, febreiro 2003, pp. 130-152).
- *Partida de Bautismo no expediente matrimonial* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, novembro 2002, p. 682-683; idem, BOA. novembro 2004, p. 563).
- *Partida de Bautismo para padriños/madriñas en bautismos e confirmacións* (cfr. BOA de Santiago de Compostela decembro 2001, p. 596; idem, novembro 2002, pp. 685; ídem, novembro 2004, pp. 563).
- *Presentación do Directorio de Pastoral Familiar* (BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 235). Este Directorio foi publicado en separata.

- *Recomendacións acerca do modo de proceder en materia de protección de datos persoais dos fieis* de la Junta Episcopal de Asuntos Jurídicos (cfr. BOA. de Santiago de Compostela, novembro 2004, pp. 547-553).
- *Recomendacións sobre protección de datos*, presentadas polo Director da Oficina Diocesana de Socioloxía e Estatística (cfr. BOA de Santiago, decembro 2004, pp. 639-641).
- *Regulamento do Fondo Común Diocesano de Bens* (BOA de Santiago de Compostela 1983, pp. 339-346).
- *Trámite de asuntos na Delegación Diocesana de Economía* (BOA de Santiago de Compostela 1990, pp. 248-249; véxase tamén BOA de Santiago de Compostela 1980, p. 690).
- *Vodas de conveniencia ou de compracencia* (BOA de Santiago, decembro 2007, pp. 913-918).

Santiago de Compostela, 20 de febreiro de 2012

Asdo./Víctor B. Maroño Pena,
Vicario Xeral.

CANCILLERÍA

---

1. NOMBRAMIENTOS

El Excmo. Sr. Arzobispo ha procedido a efectuar los siguientes nombramientos:

Con fecha 3 de febrero de 2012:

Se otorgó el Nihil Obstat necesario según estatutos para que el Rvdo. Sr. Don JOSÉ ANDRÉS FERNÁNDEZ FARTE fuese nombrado DIRECTOR del INSTITUTO SUPERIOR COMPOSTELANO DE CIENCIAS RELIGIOSAS

Con fecha 8 de febrero de 2012:

Capellán de la Comunidad de MM. CLARISAS de Santiago de Compostela, al Rvdo. P. FRANCISCO JAVIER CASTRO MIRAMONTES, OFM.

Con fecha 10 de febrero de 2012:

ADMINISTRADOR PARROQUIAL de SAN CRISTÓBAL DAS VIÑAS de la ciudad y término municipal de A Coruña, en el Arciprestazgo de Monelos, al Rvdo. Sr. Don Juan CARTELLE DEUS.

ADMINISTRADOR PARROQUIAL de SAN CRISTOBO DE REMESAR y su unido, SAN MARTIÑO DE RIOBÓ, en el Arciprestazgo de Tabeirós, al Rvdo. Sr. Don José Antonio ORTIGUEIRA BARROS.

ADMINISTRADOR PARROQUIAL de SAN MIGUEL DE BARCALA y su unido, SANTA MARINA DE BARCALA, en el Arciprestazgo de Tabeirós, al Rvdo. Sr. Don Antonio GONZÁLEZ VÁZQUEZ.

Se destinó a Don RAFAEL CARLOS CASÁS SALGADO, Diácono Permanente de la Archidiócesis de Santiago de Compostela, para que colabore con el Equipo Sacerdotal del Hogar de Santa Margarita, prestando sus servicios pastorales en las Parroquias que tienen encomendadas, y quedando igualmente a disposición de la Vicaría Territorial de A Coruña.

Con fecha 17 de febrero de 2012:

ADMINISTRADOR PARROQUIAL de SAN XENXO DE PADRIÑÁN, en el Arciprestazgo de Salnés, al **Rvdo. Sr. Don SAMUEL GARCÍA TACÓN.**

2. SACERDOTES FALLECIDOS

El Ilmo. Sr. D. *José Lado Río* falleció el pasado 27 de enero. Había nacido en la parroquia de Buxantes el 9 de mayo de 1935. Era licenciado en Teología por la Universidad Salmantina y en Ciencias Químicas. Recibió el Presbiterado en Salamanca el 5 de abril de 1958, siendo destinado ese mismo año a la parroquia de Cee, como coadjutor. Al año siguiente es nombrado profesor de Ciencias en el Seminario Mayor, que compaginará con la capellanía del Colegio de san José de Cluny. En 1968, se le autoriza a opositar al cuerpo eclesiástico de la Armada, obteniendo plaza con el número uno. Regresa a la diócesis en 1999 y es nombrado párroco de Buxantes y, al año siguiente, es elegido Arcipreste de Duio, cargos que seguía ejerciendo en el momento de su fallecimiento. El Sr. Arzobispo presidió el funeral por su eterno descanso en la parroquia de Buxantes, recibiendo sepultura a continuación en el cementerio parroquial.

El Rvdo. Sr. D. *José Antonio Otero Outes* falleció el 5 de febrero. Había nacido en la parroquia santiaguesa de santa Susana de Afora el 10 de junio de 1933. Después de realizar los estudios teológicos en el Seminario Conciliar Compostelano fue ordenado sacerdote el 9 de agosto de 1959, en la iglesia de san Martín Pinario por Mons. Novoa Fuente, Obispo Auxiliar. Es destinado ese año como coadjutor a san Bartolomé de Pontevedra. En 1972, se traslada a la ciudad de A Coruña para ejercer labores docentes, estando a la vez adscrito a la parroquia de san Pablo, desde 1977. En 1985 es nombrado vicario parroquial de santa Cruz de Liáns. En 1990, se traslada como administrador parroquial a las feligresías de Ntra. Sra. del Pilar y de O Nadal do Señor de la ciudad de A Coruña, siendo nombrado párroco de las mismas en 1994, cargo que ejercía en el momento de su fallecimiento. Las exequias se celebraron en la Capilla General de Ánimas y fueron presididas por el Sr. Arzobispo, recibiendo sepultura en el cementerio municipal de Santiago.

D.E.P.

DELEGACIÓN PARA EL CLERO

---

1. FESTIVIDAD DE SAN JUAN DE ÁVILA

Este año la Fiesta de S. Juan de Ávila tiene una relevancia especial, pues el Patrón del Clero secular español va a ser declarado Doctor universal de la Iglesia en fecha próxima.

La celebración de nuestro Patrón se retrasa al **viernes 11 de mayo de 2012.**

El programa de actos es el siguiente:

- **Ejercicios Espirituales:** Del Domingo **6 de Mayo** (comenzando con la cena) al viernes **11 de Mayo** (finalizando con el desayuno). El director de la tanda será el Emmo. y *Rvdmo.* Sr. *Cardenal Fray Carlos Amigo Vallejo, O.F.M.*, Arzobispo Emérito de Sevilla.
- **Fiesta de S. Juan de Ávila (11 de mayo):**
- **11:30 h. Conferencia** del Card. Fray Carlos Amigo Vallejo, O.F.M., Arzobispo Emérito de Sevilla, en el Aula Magna del Instituto Teológico Compostelano.
- **13:00 h. Solemne Concelebración eucarística** en la S.A.M.I. Catedral, presidida por el Excmo. y Rvdmo. Sr. Arzobispo de Santiago, D. Julián Barrio Barrio.
- **14:30 h. Comida de confraternización** en el comedor monumental de S. Martín Pinario. Homenaje a los Presbíteros que cumplen Bodas de Diamante, Oro y Plata Sacerdotales.

2. LISTA DE SACERDOTES QUE CUMPLEN 60, 50 Y 25 AÑOS DE ORDENACIÓN EN 2012

BODAS DE DIAMANTE (Ordenados en 1952):

- Collazo Amado, Ángel (Párroco de Santa María de Loureda).
Gándara Pérez, Juan Antonio (Párroco de Santiago de Traba de Laxe).
Gesto García, Manuel (Canónigo Emérito de la SAMI Catedral; Capellán RR. de María Inmaculada).
Iglesias Diéguez, Armindo (Párroco de Sta. Baia de Vedra).
López Ramón, Jaime (Párroco de S. Miguel dos Agros en Santiago de Compostela).
Potel Estévez, Severino (Párroco Emérito de S. Xulián de Ponteceures).
Valiñas Peleteiro, Casimiro (A.P. de S. Esteban de Pedre; exCapellán Castrense).
Villaverde Villaverde, Bernardino (Párroco Emérito de Santiago de Arzúa).

BODAS DE ORO (Ordenados en 1962):

- Bande de Castro, José (Capellán del Asilo de S. Marcos en Santiago de Compostela).
Barbazán Tomé, Manuel (Párroco de S. Juan de Sabardes).
Botana Agra, Manuel J. (Párroco de S. Paio de Sabugueira).
Canal Canal, Manuel, *C.M.* (V.P. de Sto. Tomás Apóstol de A Coruña).
Castroagudín Torres, Manuel (Párroco de S. Esteban de Tremoedo).
Domínguez Suárez, Anacleto (Párroco de Santa María de Herbón).
Esmorís Bello, Ismael (Párroco de S. Andrés de Meirama).
Garrido Vázquez, Gumersindo (Párroco Emérito de Sta. Baia de Codeso).

Guerrero García, José Ramón (Profesor Emérito del Instituto Superior de Pastoral de Madrid).
Madrinán Soto, José (A.P. de S. Miguel de Castro; exCapellán Castrense).
Otero González, Manuel (Profesor jubilado; Capellán de la Casa de la Virgen en Cangas).
Parada González, Aurelio (A.P. de S. Xulián de Artes).
Porca Viñas, José (Profesor jubilado).
Rial Souto, Manuel J. (Párroco Emérito de S. Xulián de Serantes).
Tasende Díaz, Manuel (Párroco de la Virgen del Camino de Pontevedra).

BODAS DE PLATA (Ordenados en 1987):

Álvarez Varela, Carlos (Rector del Seminario Mayor).
Fernández Núñez, Casimiro (Párroco de S. Julián de Mugarodos).
Figueiras García, José M. (A.P. de S. Martiño de Liñaio; Capellán del Hospital Clínico de Santiago).
Novo Cid-Fuentes, Alfonso J. (Profesor del Instituto Teológico Compostelano).
Seoane Ares, Luis (Párroco del Buen Pastor de Monteporreiro).

DELEGACIÓN «MANOS UNIDAS»

**APORTACIONES DE LA VICARÍA
DE PONTEVEDRA EN LA CAMPAÑA 52**

PARROQUIAS	ARCIPRESTAZGOS
Arousa	25.376,98
Lérez	13.580,94
Montes	2.287,02
Morrazo	4.978,99
Ribadumia	1.408,83
Salnés	5.782,41
Umia	2.275,00
TOTAL	55.690,17

AROUSA

Abalo	San Mamede	137,5
Cambados	Santa Mariña	17650
Carril	Santiago	450
Catoira	San Miguel	115
Cea	San Pedro	100
Corbillón	San Mamede	260
Dimo	San Pedro	144,9
Fontecarmoa	San Pedro	100
Godos	Santa María	53
Illa de Arousa	San Xulián	1120
Rubiáns	Santa María	100
Sobradelo	Divino Salvador	610,5
Sobrán-Vilaxoan	San Martiño	173
Tremoedo	San Esteban	50,73
Vilagarcia de Arousa	N. ^a Sra. da Xunqueira	369,51
Vilagarcía de Arousa	Santa Baia de Arealonga	3333,34
Vilanova de Arousa	San Ciprián	301,5
Vilariño	San Adrián	181
TOTAL		25376,98

LÉREZ

Alba	Santa María	79,13
Berducido	San Martiño	50
Burgo, O	Santiago Peregrino	50
Cerponzóns	San Vicente	58
Lérez, O	Divino Salvador	202
Marín	San Xulián	100
Marín	Santa María	3200
Mogor	San Xorxe	280
Monteporreiro	El Buen Pastor	375
Mourente	Santa María	134
Poio	Divino Salvador	500
Pontecaldelas	Santa Baia	120
Pontevedra	San Bartolomé	1337
Pontevedra	San José	1059,34
Pontevedra	Santa María La Mayor	3048,25
Pontevedra	Virgen del Camino	1837
Pontevedra	Santuario Peregrina	424,5
Salcedo	San Martiño	21,13
Seixo	N. ^a Sra. del Carmen	564,25
Tourón	Santa María	100
Xustáns	San Martiño	41,34
TOTAL		13580,94

MONTES

Acibeiro	Santa María	40,25
Carballedo	San Miguel	110
Caroi	Santiago	80
Castrelo	Santa Mariña	20
Castro	Santa Baia	100
Cerdedo	San Juan	129
Corredoira	San Gregorio	65
Dúas Igrexas	Santa María	253,97
Figueroa	San Martiño	35
Folgoso	Santa María	40
Forcarei	San Martiño	120
Loureiro	Santiago	50
Millerada	San Mamede	130
Montes	Santa Magdalena	275
Parada	San Pedro	20
Pardesoia	Santiago	80
Pedre	San Esteban	200
Pereira	San Bartolomé	28,95
Presqueiras	San Miguel	68
Presqueiras	Santa Mariña	68
Quintillan	San Pedro	18,85
Rebordelo	San Martiño	20
Tenorio	San Pedro	175
Tomonde	Santa Mariña	100
Ventoxo	San Nicolás	60
TOTAL		2287,02

MORRAZO

Bueu	San Martiño	350
Campo	Santa María	57
Cangas de Morrazo	Santiago	920,55
Hío	San Andrés	500
Meira	Santa Baia	432,19
Moaña	N. ^a Sra. del Carmen	880
Moaña	San Martiño	450
Tirán	San Juan Bautista	825
TOTAL		4978,99

RIBADUMIA

Castrelo	Santa Cruz	102,33
Curro	Santa María	1306,5
TOTAL		1408,83

SALNÉS

Bordóns	San Pedro	50
Campañó	San Pedro	894,5
Combarro	San Roque	285,66
Dena	Santa Baia	402
Dorrón	San Juan	70
Grove (O)	San Martiño	644,66
Lores	San Miguel	381,21
Noalla	San Esteban	490,79
Padriñán-Sanxenxo	San Xenxo	558,6
Poio	San Juan	450
Portonovo-Adigna	Santa María	744
Vilalonga	San Pedro	250
Xil	Santa Baia	560,99
TOTAL		5782,41

UMIA

Agudelo	San Martiño	88
Arcos de Furcos	San Breixo	75
Caldas de Reis	Santa María	53
Caldas de Reis	Sto Tomé Becket	57
Carracedo	Santa Mariña	200
Cesar	San Andrés	175
Cesar	San Clemente	150
Couselo	San Miguel	31
Cuntis	Santa María	685
Estacas	San Félix	100
Gargantáns	San Martiño	100
Laxe	San Martiño	100
Moraña	Santa Xusta	35
Piñeiro	San Mamede	110
Portela	Santa Baia	45
Rebón	San Pedro	35
Saiáns	Divino Salvador	150
Troáns	Santa María	86
TOTAL		2275

COMUNIDADES E COLEXIOS RELIXIOSOS**Arousa**

Col. Filipenses. Vilagarcía	500
Col. Franciscanas	100
Misioneros Claretianos. Vilagarcía	1120

Lérez

Col. Inmaculada Marín	1.035
Col. Sgdo. Corazón Placeres	787,27
Col. Sgdo. Corazón Pontevedra	310
Convento MM. Clarisas Pontevedra	157,5
Convento PP. Franciscanos Pontevedra	2607,64
HH. Ancianos Desamparados Pontevedra	500

Morrazo

Casa da Virxe. Cangas	245
Col. Compañía de María. Cangas	914
Col. Sagrada Familia. Aldán	379
Hijas de la Caridad. Bueu	760

Ribadumia

Col. Salesianos	1157,75
-----------------	---------

Salnés

Monasterio de Armenteira	1000
--------------------------	------

Umia

Col. de la Encarnación. Caldas de Reis	350
--	-----

TOTAL	11.923,16
--------------	------------------

VIDA DIOCESANA

---

1. FESTIVIDAD DE SANTO TOMÁS DE AQUINO

La Delegación de Pastoral Universitaria convocó a los miembros de la comunidad universitaria a honrar a Santo Tomás de Aquino, el jueves día 26 de enero, en la Capilla del Pilar de la Catedral. Presidió la Eucaristía el Sr. Arzobispo, acompañado del Delegado Diocesano de Pastoral Universitaria junto con los capellanes de Colegios Mayores y Residencias Universitarias

El día 27, el Instituto Teológico Compostelano honró, también a su patrón. El Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía en la Capilla General del Seminario Mayor Compostelano, y posteriormente, el acto Académico en el Aula Magna del Centro, en la que el Prof. Dr. D. Luis García Bernadal disertó sobre el tema: «Rasgos de la teología de Anselmo de Canterbury».

2. ASOCIACIÓN CATÓLICA DE PROPAGANDISTAS

Los días 27 y 28 de enero, en la Fundación Novacaixagalica Claudio San Martín de Santiago de Compostela, tuvieron lugar las III Jornadas «Católicos y Vida Pública» de la Asociación Católica de Propagandistas, bajo el lema «La fe, un valor seguro ante la crisis». La inauguración corrió a cargo del Excmo. Sr. arzobispo y del Presidente de la ACdP, Excmo. Sr. D. Carlos Romero Caramelo.

3. SEMANA DE LA FAMILIA EN PONTEVEDRA

El día 28, el Sr. Arzobispo presidió la Misa de clausura de la Semana de la Familia, organizada por las parroquias de la ciudad de Pontevedra en la parroquia de Santa María la Mayor de Pontevedra.

4. JORNADA DE LA VIDA CONSAGRADA

Con motivo de la Jornada de la Vida Consagrada, el Sr. Arzobispo, presidió la Eucaristía para los miembros de Vida Consagrada, el día 2 de febrero, en la Iglesia de las MM. Mercedarias de Santiago, y el día 3 en la iglesia de los PP Jesuitas, de la ciudad de A Coruña.

5. EUCARISTÍA EN LA SAMI CATEDRAL

Con motivo de la celebración de la festividad de la Presentación del Señor, el Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía, precedida de procesión y la bendición de las velas, en la SAMI Catedral, el 2 de febrero.

6. ESCUELAS CATÓLICAS

Del 3 al 4 de febrero, bajo el lema «3 gestos: Voluntariado, Organizaciones, Economía», se desarrolló en el Pazo de Congresos e Exposicións de Santiago de Compostela las XXI Jornadas de Pastoral Educativa, organizadas por las Escuelas Católicas – Galicia. El Sr. Arzobispo se dirigió a los participantes en la sesión de inauguración.

7. ORDENACIÓN EPISCOPAL DE MONS. LEMOS MONTANET

El día 11 de febrero, en la Santa Iglesia Catedral de Ourense, el Sr. Arzobispo presidió la ordenación episcopal del Excmo. y Rvdmo. Sr. Obispo de Ourense, Mons. J. Leonardo Lemos Montanet, sacerdote perteneciente al presbiterio compostelano. Participaron en la ordenación alrededor de 20 obispos, siendo los obispos ordenantes principales, junto con D. Julián, Mons. Renzo Fratini, Nuncio de S.S. en España; Mons. Quintero Fiuza, Obispo de Tui-Vigo y Administrador Apostólico de Ourense; Mons. Diéguez Reboredo, Obispo Emérito de Tui-Vigo y Mons. Camilo Iglesias, Obispo de Astorga. Las autoridades civiles fueron presididas por el Sr. Presidente de la Xunta de Galicia. Estuvie-

ron acompañando al nuevo obispo numerosos sacerdotes tanto de la diócesis orensana, como de la de Santiago.

En los días anteriores, Mons. Lemos recibió distintos homenajes en la diócesis compostelana. El día 1 de febrero, organizada por la Delegación diocesana del clero se celebró una Eucaristía de acción de gracias, en la Capilla General del Seminario Mayor, presidida por el Sr. Arzobispo, al que acompañaron Mons. Lemos, Mons. Diéguez Reboredo y numerosos sacerdotes. A continuación, el clero diocesano agasajó al nuevo prelado con un almuerzo-homenaje.

El día 9, en el Aula Magna del Instituto Teológico Compostelano y del Instituto de Ciencias Religiosas tuvo lugar un acto académico para agradecer a Mons. Lemos su trabajo en ambas instituciones.

El día 10, se celebró un claustro extraordinario en el Seminario Menor de la Asunción, del cual Mons. Lemos era Director Técnico, para recordar su labor docente en este centro desde el año 1979.

8. PARROQUIA DE SAN JOSÉ DE O MILLADOIRO

El día 18 de febrero, el Sr. Arzobispo se desplazó a la parroquia de san José de O Milladoiro para inaugurar los nuevos locales de Cáritas parroquial, donde estuvo acompañado por el equipo de sacerdotes que atienden esta feligresía y otras del contorno. Posteriormente, se reunió con los agentes de pastoral que desarrollan su labor en esta feligresía. La jornada terminó con la celebración de la santa Misa, en la que el Sr. Arzobispo administro los sacramentos del bautismo y de la confirmación.

SUMARIO

ARZOBISPO

1. Carta Pastoral en la Cuaresma del 2012	133
2. Carta Pastoral en el día del Seminario. Marzo 2012	140
3. Homilía en la ordenación episcopal del Sr. Obispo de Ourense	146

VICARÍA GENERAL

Disposiciones para o ano 2012	150
-------------------------------------	-----

CANCILLERÍA

1. Nombramientos	215
2. Sacerdotes fallecidos	217

DELEGACIÓN PARA EL CLERO

1. Festividad de San Juan de Ávila	218
2. Lista de Sacerdotes que cumplen 60, 50 y 25 años de ordenación en 2012	219

DELEGACIÓN DE «MANOS UNIDAS»

Aportaciones de la Vicaría de Pontevedra en la Campaña 52	221
--	-----

VIDA DIOCESANA

1. Festividad de Santo Tomás de Aquino	229
2. Asociación Católica de Propagandistas	229
3. Semana de la Familia en Pontevedra	229
4. Jornada de la Vida Consagrada	230
5. Eucaristía en la SAMI Catedral	230
6. Escuelas Católicas	230
7. Ordenación Episcopal de Mons. Lemos Montanet	230
8. Parroquia de San José de O Milladoiro	231

